

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CANLLAWIAU

Canllawiau gweithredol i ysgolion a lleoliadau

Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol i ysgolion a lleoliadau ac maent yn gosod allan sut gall ysgolion a lleoliadau barhau i wneud eu safleoedd mor ddiogel â phosibl i staff a dysgwyr.

Cyhoeddwyd gyntaf: 13 Gorffennaf 2021

Diweddarwyd ddiwethaf: 1 Medi 2021

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.
Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Cynnwys

Trosolwg

Cyflwyniad

Cyngor ar iechyd y cyhoedd i leihau risgiau COVID-19

Asesu risg

Y system reoli: mesurau diogelu

Atal

Defnyddio gorchudd wyneb at ddibenion iechyd

Ymateb i unrhyw haint

Cynnig profi asymptomatig i ysgolion a lleoliadau

Rheoli achosion o COVID-19 sydd wedi'u cadarnhau yng nghymuned yr ysgol

Gweithrediadau ysgol

Gweithlu'r ysgol

Cefnogi staff

Arlwyo a phrydau ysgol am ddim

Ystadau

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Trosolwg

Nod y canllawiau hyn yw cefnogi ysgolion ac awdurdodau lleol i gynllunio ar gyfer dechrau blwyddyn academaidd 2021 i 2022. Rydym am ddarparu cymaint o sicrwydd ag sy'n bosibl i ysgolion a lleoliadau cyn y gwyliau ysgol fel y gellir cyfathrebu trefniadau gweithredol yn glir.

Mae'r dull a nodir yn y canllawiau hyn yn cynnwys rhai newidiadau i'r trefniadau sydd wedi bod ar waith ar gyfer cyfran sylweddol o flwyddyn academaidd 2020 i 2021. Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd sy'n parhau i gael ei wneud wrth rhoi'r rhaglen frechu ar waith, a fydd yn ceisio sicrhau y bydd pawb sy'n gweithio yn ein system addysg wedi cael cynnig dau frechiad erbyn diwedd mis Medi, gan dyfu ein hamddiffynfeydd yn erbyn y feirws. Mae hyn, ynghyd â data sy'n dod i'r amlwg ar niferoedd mewn ysbytai a salwch difrifol, yn awgrymu o ddechrau blwyddyn academaidd 2021 i 2022 y gallwn symud y tu hwnt i'r dull cyfyng iawn o ddelio â COVID-19 hyd yma.

Fodd bynnag, rhaid cydnabod bod sefyllfa COVID-19 yn parhau i fod yn ansicr, ac efallai y bydd angen cyhoeddi diweddariadau pellach os bydd unrhyw ddatblygiadau sylweddol yn ystod cyfnod gwyliau'r haf. Yn yr amgylchiadau hyn, byddwn yn gweithio gyda rhanddeiliaid i ystyried y ffordd orau i roi'r amser sydd ei angen ar ysgolion a lleoliadau i wneud unrhyw addasiadau angenrheidiol i fesurau lliniaru ar ddechrau'r tymor (gan gynnwys unrhyw ychwanegiadau pe bai'r rhain yn cael eu barnu'n angenrheidiol ac yn gymesur i sicrhau diogelwch ar y pryd hynny).

Byddwn yn cyhoeddi Fframwaith Penderfyniadau Rheoli Heintiau Covid-19 Lleol ar ddechrau blwyddyn academaidd 2021 i 2022. Mae'r fframwaith hwn yn cael ei ddatblygu mewn partneriaeth ag ysgolion, awdurdodau lleol, arbenigwyr iechyd

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

cyhoeddus a rhanddeiliaid eraill. Bydd yn galluogi ysgolion a lleoliadau i deilwra rhai mesurau i adlewyrchu lefel y risg a bennir yn lleol. Ni ddisgwylir i ysgolion a lleoliadau wneud y penderfyniadau hyn ar eu pen eu hunain - byddant yn parhau i gael eu cefnogi gan swyddogion iechyd cyhoeddus lleol a'u hawdurdod lleol i sicrhau bod mesurau'n briodol i'w hamgylchiadau eu hunain. Cytunir ar gyfnod pontio ar gyfer cyflwyno'r fframwaith hwn i alluogi ysgolion a lleoliadau i symud i'r dull diwygiedig hwn.

Cyflwyniad

Mae cyfleoedd i ddysgu a datblygu yn hanfodol i addysg a lles ein plant a'n pobl ifanc, ac mae amser wedi ei dreulio yn yr ysgol yn dysgu wyneb yn wyneb gyda'u cyfoedion yn ganolog i sicrhau bod ein plant yn cyflawni eu potensial. Gall amser i ffwrdd o'r ysgol fod yn anfanteisiol i ddatblygiad gwybyddol ac academaidd plant a phobl ifanc, yn enwedig plant sy'n agored i niwed a'r rhai sydd o dan anfantais.

Tu allan i'r ysgol fe fydd yn hanfodol bod pob aelod o staff, plant a'u teuluoedd yn parhau i aros adref cymaint â phosib.

Ochr yn ochr â'r canllawiau hyn, rydym hefyd wedi cyhoeddi [canllawiau dysgu](#) wedi'u diweddarau a gosod [disgwyliadau a blaenoriaethau](#) ar gyfer dysgu. Maent yn darparu set gyffredin o flaenoriaethau ar gyfer dysgu drwy gydol yr ymateb i COVID-19 ac wrth i ni symud tuag at adfer.

Rhaid i ysgolion annibynnol barhau i gydymffurfio â Rheoliadau Safonau Ysgolion Annibynnol (Cymru) 2003.

Cyngor ar iechyd y cyhoedd i leihau risgiau COVID-19

Mae'r system reoli a sefydlwyd gan Iechyd Cyhoeddus Cymru a nodir yn yr adran hon yn parhau i ddarparu set o egwyddorion ar gyfer rheoli heintiau; os

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

bydd ysgolion a lleoliadau yn dilyn y cyngor hwn ac yn defnyddio'r mesurau rheoli hyn i'r eithaf, byddant yn lleihau'r risgiau o drosglwyddo feirws i bob pwrpas. Mae pob elfen o'r system reoli yn hanfodol. Rhaid i bob ysgol/lleoliad ymdrin â'r holl elfennau, ond bydd y ffordd y mae ysgolion/lleoliadau yn gweithredu rhai o'r elfennau yn amrywio ar sail eu hamgylchiadau unigol.

Mae'n rhaid i awdurdodau lleol, ysgolion a lleoliadau gydymffurfio â chyfraith iechyd a diogelwch, sy'n mynnu eu bod yn asesu risgiau ac yn rhoi mesurau rheoli cymesur ar waith. Dylai ysgolion/lleoliadau , ynghyd â'u hawdurdod lleol, adolygu eu hasesiadau risg iechyd a diogelwch yn drylwyr i sicrhau eu bod yn parhau i fynd i'r afael â'r risgiau a nodir yn y system reoli, y bydd ysgolion a lleoliadau bellach yn gyfarwydd â hi.

Mae mesurau hanfodol yn cynnwys:

- dilyn y rheolau hunanynysu
- meithrin arferion hylendid dwylo ac anadlol da ymysg dysgwyr ac aelodau o staff
- sicrhau mesurau awyru priodol a threfniadau glanhau ar safle'r ysgol
- ymgysylltu'n weithredol â'r **strategaeth Profi, Olrhain, Diogelu**
- cyflwyno a chynnal pellter corfforol

Mae lleihau rhyngweithiadau agos rhwng dysgwyr, rhwng dysgwyr a staff, a rhwng staff yn dal yn bwysig. Dylai ysgolion/lleoliadau sicrhau y canlynol:

- Annog staff i gadw pellter corfforol oddi wrth staff eraill
- Annog staff i gadw pellter corfforol o ddysgwyr eraill cyn belled ag y bod modd, gan gydnabod na fydd o reidrwydd yn bosib gyda dysgwyr iau. Efallai na fydd hyn hefyd yn bosibl i rai dysgwyr mewn ysgolion arbennig a rhai dysgwyr ag AAA - yn yr achosion hynny dylech gyfeirio at y canllawiau ar gefnogi dysgwyr bregus a difreintiedig.
- Gwneud y mwyaf o'r lle sydd ar gael, gan gynnwys gofod tu fas.

Mae Atodiad A yn cynnwys rhestr wirio sydd wedi cael ei datblygu i helpu ysgolion a lleoliadau wrth ymateb yn ystod yr amgylchiadau hyn.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Asesu risg

Rhaid i awdurdodau lleol, cyflogwyr ac ysgolion amddiffyn pobl rhag niwed. Mae hyn yn cynnwys cymryd **mesurau rhesymol** i ddiogelu staff, dysgwyr ac eraill rhag COVID-19 yn y lleoliad.

Mae'n ofyniad cyfreithiol i ysgolion/lleoliadau ailedrych ar eu hasesiadau risg a'u diweddarau, gan adeiladu ar yr hyn sydd wedi cael ei ddysgu hyd yma a'r arferion maent eisoes wedi'u datblygu. Bydd hyn yn eu galluogi nhw i ystyried y risgiau ychwanegol a'r mesurau rheoli i'w rhoi ar waith. Gan weithio gyda chynghorydd iechyd a diogelwch eu hawdurdod lleol a'u hundebau llafur dylai ysgolion a lleoliadau hefyd adolygu a diweddarau eu hasesiadau risg ehangach ac ystyried yr angen am reolaethau diwygiedig perthnasol gan ystyried goblygiadau COVID-19. Dylai awdurdod lleol weithio gyda'i ysgolion a'i lleoliadau i sicrhau bod yr ysgolion a'r lleoliadau yn rhoi mesurau rheoli call a chymesur ar waith sy'n dilyn yr hierarchaeth rheolaethau iechyd a diogelwch yn Atodiad A, er mwyn lleihau'r risg i'r lefel isaf sy'n rhesymol ymarferol heb effeithio'n negyddol ar les y dysgwyr a'r staff.

Dylai awdurdodau lleol sy'n gweithio gyda'u hysgolion a'u lleoliadau i ddilyn cyngor iechyd a diogelwch fod â threfniadau gweithredol ar waith i fonitro bod y mesurau rheoli:

- mor effeithiol â phosib
- yn gweithio yn ôl y bwriad
- yn cael eu diweddarau'n briodol gan ystyried unrhyw faterion sy'n codi a newidiadau yn y cyngor ar iechyd y cyhoedd

Yn ogystal â'r cyngor a'r gefnogaeth sydd ar gael gan awdurdodau lleol a lechyd Cyhoeddus Cymru, mae'r **Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch** yn darparu cyngor a chefnogaeth yn y gweithle er mwyn helpu sicrhau bod ysgolion a lleoliadau yn fannau mor ddiogel â phosib.

Drwy weithio gyda'u hysgolion a'u lleoliadau dylai awdurdodau lleol barhau i sicrhau bod ysgolion a lleoliadau yn cydymffurfio â'u cynlluniau diogelwch, a sicrhau na fydd unrhyw newidiadau a gyflwynir o ganlyniad i gydymffurfio â

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

COVID-19 yn cael effaith negyddol ar eu cynlluniau diogelwch. Mae rhagor o arweiniad ar gael yn llawlyfr Llywodraeth Cymru a WECTU o'r enw **Diogelu Ysgolion, dull gweithredu integredig mewn perthynas â diogelwch: Pecyn Cymorth i Benaethiaid** (2017).

Y system reoli: mesurau diogelu

Ar ôl asesu'r risgiau, dylai ysgolion/lleoliadau fynd ati i weithio drwy'r system reoli isod, gan fabwysiadu mesurau mewn ffordd sy'n rhoi sylw i'r risg a nodwyd yn eu hasesiad, sy'n gweithio i'w hysgol/lleoliad ac sy'n caniatáu iddynt gyflawni cwricwlwm eang a chytbwys i'r holl ddysgwyr sydd yn bresennol yn ystod y cyfnod hwn pan fo'n bosibl.

Bydd ysgolion a lleoliadau sydd yn adolygu a diweddarau eu hasesiadau risg, gan ddilyn y canllawiau a nodir yma, yn lleihau'r risgiau yn eu hysgol/lleoliad yn effeithiol ac yn creu amgylchedd sy'n fwy diogel yn ei hanfod.

System reoli

Dyma'r gyfres o gamau y mae'n rhaid i ysgolion/lleoliad eu cymryd. Maent wedi'u grwpio i gategoriâu 'atal' ac 'ymateb i unrhyw haint' ac maent wedi'u hamlinellu mewn mwy o fanylder yn yr adrannau canlynol.

Atal

- Sicrhau bod y staff, y dysgwyr a'r rhieni/gofalwyr yn deall yn iawn na ddylai unrhyw aelod staff na dysgwr sydd ag unrhyw un o brif symptomau COVID-19 posibl – peswch newydd parhaus, twymyn a/neu bod wedi colli'r gallu i arogl/flasu - ddod i leoliad yr ysgol, ond dylent aros gartref a **hunanyysu, trefnu prawf COVID-19** a rhoi gwybod i'r ysgol.
- Gan gefnogi'r **Rheoliadau Diogelu lechyd**, dylai cyflogwyr ganiatáu neu alluogi unigolyn i hunanyysu os yw wedi cael canlyniad positif am COVID-19.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

- Dylai cyflogwyr hefyd ganiatáu i **rywun hunanynysu fel a nodir yma**.
- Gall Byrddau Iechyd Lleol sicrhau bod profion ar gael i unigolion sy'n profi ystod ehangach o symptomau fel blinder, myalgia (poenau yn y cyhyrau), dolur gwddf, cur pen, trwyn yn rhedeg, cyfog, chwydu neu ddolur rhydd. Gofynnir i unigolion ystyried cymryd prawf os ydyn nhw'n profi unrhyw un o'r symptomau ehangach hyn ac eu bod nhw'n symptomau newydd, parhaus a/ neu anghyffredin iddyn nhw. Nid oes gofyniad cyfreithiol i unigolion sy'n cymryd prawf oherwydd y symptomau ehangach eraill hyn hunanynysu wrth aros am ganlyniad eu prawf. Fodd bynnag, mae Byrddau Iechyd Lleol yn annog yr unigolyn dan sylw i hunanynysu wrth iddynt aros am ganlyniad eu prawf, a dylai plant ac oedolion â dolur rhydd a/neu chwydu aros i ffwrdd o'r ysgol neu leoliad nes eu bod yn rhydd o symptomau am 48 awr hyd yn oed os yw eu prawf COVID-19 yn negyddol. Yn ogystal - oni bai ei fod yn datblygu un o'r tri phrif symptom - nid oes rhaid i aelwyd yr unigolyn hunanynysu. Os yw unigolion wedyn yn derbyn canlyniad COVID-19 positif, yna rhaid iddyn nhw ac aelodau eraill o'u haelwyd sydd dros 18 oed ac fydd heb eu brechu yn llawn hunanynysu. Nid oes angen i aelodau'r aelwyd sydd wedi eu brechu yn llawn neu dan 18 oed hunanynysu yn yr achos hwn.
- Os bydd aelod staff neu ddysgwyr yn mynd yn sâl yn lleoliad yr ysgol gyda symptomau COVID-19 posibl, dylid ei anfon adref ar unwaith i **hunanynysu** a threfnu prawf COVID-19. Hyd nes iddo adael lleoliad yr ysgol (yn achos dysgwr pan mae rhiant/gofalwr yn ei gasglu), dylid cadw'r cysylltiad rhyngddo â phob unigolyn arall yn y lleoliad i'r lefel isaf bosibl. Os oes modd, dylid sicrhau ei fod mewn ystafell arall hyd nes y bydd yn gadael y lleoliad.
- Golchi dwylo'n drwyadl yn amlach nag arfer am o leiaf 20 eiliad gyda dŵr a sebon, neu ddefnyddio hylif diheintio dwylo os nad oes dŵr a sebon ar gael.
- Sicrhau hylendid anadlol da drwy hyrwyddo'r dull 'ei ddal, ei daflu, ei ddifa, golcha dy ddwylo'.
- Cynnal lefelau glanhau priodol yn unol ag afiechydon heintus eraill. Ni fydd pellach angen i ysgolion a lleoliadau neilltuo diwrnodau penodol ar gyfer clanhau dwfn. Fodd bynnag, os oes clwstwr wedi'i gadarnhau sy'n gysylltiedig ag un dosbarth yn yr ysgol, bydd glanhau dwfn o'r ardal gyfagos yn parhau i fod o gymorth i leihau trosglwyddiad.
- Pan fydd angen, mewn amgylchiadau penodol (a nodir yn nes ymlaen yn y canllawiau), gwisgo cyfarpar diogelu personol priodol.
- Dylai ysgolion wneud popeth o fewn eu gallu i sicrhau awyru priodol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

- Lleihau rhyngweithiadau agos rhwng pob unigolyn.
- Cefnogi dysgwyr hŷn i **gadw pellter corfforol** lle bynnag y bo'n bosibl.
- Dylai'r holl staff ddilyn y mesurau **cadw pellter corfforol** i'r graddau mwyaf posibl, fodd bynnag, rydym yn cydnabod na fydd hyn bob amser yn bosibl gyda dysgwyr iau.
- Nid oes argymhelliad bod staff na dysgwyr yn defnyddio gorchuddion wyneb yn yr ystafell ddosbarth fel arfer. Fodd bynnag, efallai y bydd ysgolion a lleoliadau am annog eu bod yn cael eu defnyddio mewn ardaloedd lle mae'n debygol y bydd mwy o gymysgu cymdeithasol, megis mewn ardaloedd cymunedol.

Ymateb i unrhyw haint

- Sicrhewch eich bod yn deall beth sydd wedi ei nodi yn y **strategaeth Profi, Olrhain, Diogelu**.
- Rheoli achosion o COVID-19 yng nghymuned yr ysgol sy'n cael eu cadarnhau a rheoli unrhyw achosion drwy sicrhau a dilyn cyngor y tîm diogelu iechyd lleol.

Mae'r **canllawiau ar gyfer ysgolion preswyl annibynnol** yn nodi'r camau y dylid eu cymryd os oes gan unrhyw un yn yr ysgol breswyl symptomau. Dylai'r person hwnnw **hunanyysu** am y cyfnod priodol a gwneud cais am **brawf** cyn gynted â phosibl. Bydd llawer o blant yn elwa ar hunanyysu yn eu tŷ preswyl er mwyn i'w cymorth arferol allu parhau. Bydd eraill yn elwa mwy ar hunanyysu yn eu cartref.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Atal

1. Lleihau'r cyswllt gydag unigolion sydd â symptomau COVID-19 neu sy'n byw gyda rhywun sydd â'r symptomau (p'un a ydynt yn sâl ai peidio), a sicrhau nad ydynt yn mynd i'r ysgol

Dylai awdurdodau lleol, gan weithio gydag ysgolion a lleoliadau, sicrhau eu bod yn cyfathrebu'n glir:

- na ddylai dysgwyr, staff nac oedolion eraill ddod i'r ysgol/lleoliad os:
 - maent â symptomau COVID-19
 - yn byw gyda rhywun â symptomau neu sydd wedi cael canlyniad prawf COVID-19 positif – heblaw eu bod wedi eu brechu'n llawn neu eu bod iau na 18 oed
- rhaid i dysgwyr, staff ac oedolion eraill beidio dod i'r ysgol/lleoliad os:
 - ydynt wedi cael canlyniad COVID-19 positif
 - bod gwasanaeth POD wedi cysylltu gyda nhw a'u cyfarwyddo i hunanyysu
- dylai unrhyw un sy'n datblygu symptomau COVID-19 yn ystod y diwrnod ysgol gael ei anfon adref ar unwaith.

Mae'r camau hyn yn hanfodol i leihau'r risg mewn ysgolion a lleihau trosglwyddiad COVID-19 ymhellach.

Rhaid i bob ysgol ddilyn y broses hon a sicrhau bod yr holl staff yn gwybod amdani.

Os bydd unrhyw un yn yr ysgol yn mynd yn sâl gyda pheswch newydd a chyson neu dymheredd uchel, neu os bydd rhywun yn colli ei synnwyr arferol o flas neu arogl neu'n sylwi ar newid yn y synhwyrâu hynny (anosmia), dylai'r ysgol barhau i ddilyn y trefniadau sydd ganddi ar waith. Rhaid i'r unigolyn gael ei anfon adref ar unwaith a'i gynghori i ddilyn canllawiau ar gyfer aelwydydd sydd â haint COVID-19 posibl neu wedi'i gadarnhau, h.y., dylai'r unigolyn ddechrau hunanyysu a threfnu i gael prawf COVID-19. Mae **gwybodaeth pellach**

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

ynglŷn â pwy yn aelwyd yr unigolyn sydd angen hunanynsu ar gael.

Os oes plentyn â symptomau COVID-19 yn aros i gael ei gasglu, dylid ei symud i ystafell lle gellir ei ynysu y tu ôl i ddrws caeedig os oes modd, gan ddibynnu ar ei oedran a'i anghenion, gyda goruchwyliaeth briodol gan oedolyn os oes angen. Yn ddelfrydol, dylid agor ffenestr ar gyfer awyru. Os nad oes modd ynysu'r plentyn, symudwch ef i ardal sydd o leiaf dau fetr oddi wrth bobl eraill.

Os oes angen i'r plentyn fynd i'r toiled wrth aros i gael ei gasglu, dylai ddefnyddio toiled ar wahân os oes modd. Rhaid glanhau a diheintio'r ystafell ymolchi gan ddefnyddio cynnyrch glanhau safonol cyn i unrhyw un arall ei defnyddio.

Yn ôl yr arfer, ffoniwch 999 mewn argyfwng – os oes rhywun yn ddifrifol wael, wedi cael anaf, neu fod ei fywyd mewn perygl. Ni ddylai unrhyw un sydd â symptomau COVID-19 ymweld â meddyg teulu, fferyllfa, canolfan gofal brys nac ysbyty fel arall.

Nid oes angen i unrhyw aelod o staff sydd wedi darparu gofal cyswllt agos i rywun sydd â symptomau fynd adref i hunanynsu, nac unrhyw aelod arall o staff na dysgwyr sydd wedi bod mewn cysylltiad agos â'r person sydd â symptomau (hyd yn oed os yw'n gwisgo gorchudd wyneb), oni bai:

- eu bod yn datblygu symptomau eu hunain (os felly, dylent hunanynsu ar unwaith a threfnu i gael prawf)
- fod Profi, Olrhain, Diogelu yn gofyn iddo wneud hynny

Rhaid i bawb olchi eu dwylo'n drwyadl am o leiaf 20 eiliad gyda sebon a dŵr sy'n llifo neu ddefnyddio hylif diheintio dwylo ar ôl unrhyw gyswllt â rhywun sy'n sâl gyda symptomau COVID-19. Rhaid glanhau'r ardal o gwmpas y person sydd â symptomau ar ôl iddo adael er mwyn lleihau'r risg o drosglwyddo'r haint i bobl eraill. Edrychwch ar ganllawiau Gov.UK, **COVID-19: canllawiau ar lanhau lleoliadau nad ydynt yn rhai gofal iechyd** y tu allan i'r cartref.

Y cyngor ar hyn o bryd yw nad oes angen sgrinio tymheredd. Gall rhieni/ gofalgwyr dysgwyr gadw llygad am arwyddion o dymheredd uchel. Ni fydd sgrinio yn dod o hyd i bob achos o COVID-19 a gallai'r broses o fesur tymheredd

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

gynyddu risg y staff o drosglwyddo'r haint, yn ogystal â gwneud i'r dysgwyr boeni neu bryderu

2. Golchi dwylo'n drylwyr yn amlach nag arfer

Mae hi'n hawdd lladd y feirws COVID-19 pan fydd ar y croen. Mae hyn yn dal yn wir am yr amrywiolyn newydd. Mae modd gwneud hyn gyda dŵr sy'n llifo a sebon neu hylif diheintio dwylo. Mae'n rhaid i ysgolion sicrhau bod dysgwyr yn golchi eu dwylo'n rheolaidd, gan gynnwys pan fyddant yn cyrraedd yr ysgol, pan fyddant yn dychwelyd ar ôl egwyl, pan fyddant yn newid ystafelloedd a chyn ac ar ôl bwyta. Bydd angen golchi dwylo'n rheolaidd ac yn drylwyr am gryn amser eto. Mae pwyntiau i'w hystyried a'u gweithredu yn cynnwys y canlynol:

- Ystyried a oes digon o gyfleusterau golchi dwylo neu ddiheintio dwylo ar gael yn yr ysgol er mwyn i'r holl ddysgwyr a staff allu golchi eu dwylo'n rheolaidd.
- Goruchwylio dysgwyr pan fyddant yn defnyddio hylif diheintio dwylo o ystyried y risgiau sydd ynghlwm wrth ei lyncu. Dylid parhau i helpu plant bach a dysgwyr sydd ag anghenion cymhleth i olchi eu dwylo'n iawn. Gellir defnyddio clytiau glanhau sy'n addas i groen fel dewis arall
- Ymgorffori'r arferion hyn yn niwylliant yr ysgol, gan osod disgwyliadau o ran ymddygiad i'w cefnogi, a helpu plant iau a'r rheini sydd ag anghenion cymhleth i ddeall bod angen eu dilyn
- Defnyddio peiriannau sebon awtomatig lle bo modd a sychu'r dwylo'n drylwyr. Dylid gwaredu tywelion papur mewn bin gyda chaead arno ac ni ddylid gadael iddo orlenwi. Dylid gwagio'r biniau yn aml ac yn ddyddiol.

3. Sicrhau hylendid anadlol da drwy hyrwyddo'r dull 'ei ddal, ei daflu, ei ddifa, golcha dy ddwylo'

Mae'r dull 'ei ddal, ei daflu, ei ddifa, golcha dy ddwylo' yn dal yn bwysig iawn, felly mae'n rhaid i ysgolion sicrhau bod ganddynt ddigon o hancesi papur a biniau ar gael yn yr ysgol i helpu dysgwyr a staff i ddilyn y drefn hon. Yn yr un modd â golchi dwylo, rhaid i ysgolion sicrhau bod plant iau a'r rheini sydd ag anghenion cymhleth yn cael cymorth i wneud hyn yn iawn. Mae angen i'r holl

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-llleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

ddysgwyr ddeall bod hyn bellach yn rhan o sut mae'r ysgol yn gweithredu. Mae [gwefan e-Bug COVID-19](#) yn cynnwys adnoddau am ddim i ysgolion, gan gynnwys deunyddiau i annog hylendid dwylo ac anadlol da.

Bydd hi'n anodd i rai dysgwyr sydd ag anghenion cymhleth gynnal hylendid anadlol cystal â'u cyfoedion, e.e., y rheini sy'n poeri heb reolaeth neu'n defnyddio poer fel symbylydd synhwyraidd. Dylid ystyried hyn mewn asesiadau risg er mwyn cefnogi'r dysgwyr hyn a'r staff sy'n gweithio gyda nhw, ac nid yw hyn yn rheswm dros beidio â darparu addysg wyneb yn wyneb i'r dysgwyr hyn.

4. Trefniadau glanhau addas

Dylai trefniadau glanhau fod yn addas ac unol ag afiechydon heintus eraill. Ni fydd pellach angen i ysgolion a lleoliadau neilltuo diwrnodau penodol ar gyfer clanhau dwfn. Fodd bynnag os oes clwstwr wedi ei gadarnhau sy'n gysylltiedig ag un dosbarth yn yr ysgol/lleoliad bydd glanhau dwfn o'r ardal uniongyrchol yn parhau i fod yn ddefnyddiol i leihau trosglwyddo. Ceir [gwybodaeth pellach](#).

- Pan fo'n bosibl, darparwch toiledau ar wahân ar gyfer gwahanol grwpiau o ddysgwyr. Pan na fydd hyn yn bosibl, sicrhau bod hylif diheintio dwylo yn cael ei ddefnyddio cyn mynd i mewn i'r toiled a bod y toiledau'n cael eu glanhau'n rheolaidd. Rhaid annog y dysgwyr i olchi eu dwylo'n drylwyr cyn ac ar ôl defnyddio'r toiled.

5. Lleihau rhyngweithiadau agos rhwng dysgwyr a chadw pellter corfforol

Mae grwpiau cyswllt neu 'swigod' wedi bod yn rhan annatod i'r mesurau lliniaru a ddefnyddiwyd hyd yma. Er bod y rhain wedi chwarae rhan bwysig ar ddechrau'r pandemig, rydym wedi dysgu eu bod yn ddull bras o leihau trosglwyddo ac, ar brydiau, maent wedi arwain at nifer anghymesur o ddysgwyr yn gorfod hunanynysu pan nad ydyn nhw wedi cael cyswllt uniongyrchol â'r achos cyfeirio. Mae gweithgareddau wedi'u trefnu wedi ailgychwyn, gan alluogi mwy o gymysgu rhwng plant ag eraill. Mae hyn wedi golygu bod llawer o blant

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

bellach mewn sawl grŵp cyswllt, ar draws yr ysgol, gofal plant ac unrhyw weithgareddau ychwanegol y maent yn mynychu. O ganlyniad, mae bellach yn briodol i adolygu'r defnydd o grwpiau cyswllt mewn ysgolion a lleoliadau ac addasu'r dull wrth i'n hymateb iechyd cyhoeddus esblygu.

Ni fydd grwpiau cyswllt yn chwarae rhan mewn ysgolion a lleoliadau o ddechrau tymor yr hydref. Mae hyn yn gyson â'r dull a ddefnyddir yn y sector gofal plant. Bydd y ddibyniaeth ar grwpiau cyswllt yn cael ei disodli gan ffocws cryfach ar olrhain cysylltiadau, yn unol â'r boblogaeth gyffredinol. Bydd Profi, Olrhain, Diogelu yn arwain ar nodi cysylltiadau agos staff a dysgwyr sydd wedi profi'n bositif, wedi ei gefnogi gan drafodaethau ag ysgolion a lleoliadau. Ni fydd disgwyl i ysgolion a lleoliadau wneud penderfyniadau ynghylch a oes angen i unigolion hunanynysu.

Fodd bynnag, dylai ysgolion a lleoliadau sicrhau bod eu cynlluniau i'r dyfodol yn cynnwys y posibilrwydd y bydd angen ailgyflwyno grwpiau cyswllt am dro mewn rhai ardaloedd lleol, er mwyn cadw'r rhyngweithiadau agos rhwng dysgwyr i'r lleiafswm. Byddai angen gwneud unrhyw benderfyniad i argymhell ailgyflwyno grwpiau cyswllt mewn trafodaeth â swyddogion iechyd cyhoeddus lleol a'r awdurdod lleol.

Rydyn ni'n cydnabod na fydd plant iau yn gallu cadw pellter cymdeithasol ond dylid cefnogi plant hŷn i gadw pellter lle bynnag bo'n bosibl. Dylai ysgolion a lleoliadau ystyried defnyddio unrhyw ofod ychwanegol sydd ar gael i sicrhau'r pellter mwyaf posibl rhwng dysgwyr a rhwng staff a phobl eraill. Dylai ysgolion a lleoliadau ystyried sut gellir leihau rhyngweithiadau agos rhwng dysgwyr a staff trwy gadw at bellter corfforol pryd bynnag y bo hynny'n bosibl.

Mesurau yn yr ystafell ddosbarth

Mae cadw pellter rhwng pobl pan fyddant dan do a lleihau'r amser maent yn ei dreulio mewn cyswllt wyneb yn wyneb yn lleihau'r risg o drosglwyddo'r haint. Mae cyngor iechyd cyhoeddus cryf y dylai staff mewn ysgolion uwchradd gadw pellter oddi wrth eu dysgwyr, gan aros o flaen y dosbarth, ac oddi wrth eu cydweithwyr pan fo hynny'n bosibl. Yn ddelfrydol, dylai oedolion gadw pellter o ddau fetr oddi wrth ei gilydd, ac oddi wrth blant. Lle bynnag bo'n bosibl, dylid

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

defnyddio unrhyw ofod sydd ar gael tra er mwyn sicrhau y pellter mwyaf rhwng dysgwyr a rhwng aelodau o staff ag eraill. Rydym yn gwybod na fydd hyn bob tro'n bosibl, yn enwedig wrth weithio gyda phlant iau, ond os gall oedolion wneud hyn pan fydd amgylchiadau'n caniatáu, bydd hynny'n helpu. Yn benodol, dylent osgoi cyswllt wyneb yn wyneb agos a lleihau'r amser a dreulir yn nes nag un metr at unrhyw un. Yn yr un modd, ni fydd hyn yn bosibl wrth weithio gyda llawer o ddysgwyr sydd ag anghenion cymhleth neu y mae angen gofal cyswllt agos arnynt. Dylid darparu cymorth addysgol a gofal y dysgwyr hyn yn yr un ffordd ag arfer. Bydd hefyd yn bwysig i ymgymryd ag asesiad risg er mwyn adnabod unrhyw fesurau lleihau eraill sydd eu hangen, er enghraifft defnyddio gofod wedi ei awyru yn dda.

Dylid annog dysgwyr uwchradd i gadw pellter cymdeithasol oddi wrth ei gilydd yn ogystal ag aelodau staff lle bynnag y bo modd, ochr yn ochr â mesurau rheoli eraill. Efallai y bydd ysgolion am ystyried defnyddio'r lleoedd amgen ac ychwanegol sydd ar gael yn yr ysgol i gefnogi hyn. Dylai ysgolion ystyried effaith trefniadau o'r fath ar ddysgwyr yn ogystal â staff.

Dylai ysgolion wneud mân addasiadau i'r ystafell ddosbarth i gefnogi cadw pellter pan fydd hynny'n bosibl. Dylai hynny gynnwys gosod seddi'r dysgwyr ochr yn ochr ac yn wynebu ymlaen, yn hytrach nag wyneb yn wyneb neu'n wynebu'r ochr, a gallai olygu symud celfi diangen o ystafelloedd dosbarth i wneud mwy o le. Bydd dysgwyr Cyfnod Sylfaen yn fwy actif wrth ddysgu ar sail chwarae ac ni fydd angen trefniadau eistedd a desg. Yn unol â dull pedagogaid y Cyfnod Sylfaen dylid defnyddio dysgu yn yr awyr agored i hyrwyddo gweithgareddau dysgu annibynnol sy'n canolbwyntio ar y plentyn a dylid eu hystyried lle bynnag y bo modd.

Mesurau mewn mannau eraill

Dylid symud cyn lleied â phosibl o amgylch safle'r ysgol. Er bod pasio ei gilydd yn gyflym yn y coridor neu'r maes chwarae yn risg isel, dylai ysgolion osgoi creu coridorau, mynedfeydd ac allanfeydd prysur. Efallai y bydd ysgolion a lleoliadau am barhau â systemau unffordd er enghraifft.

Dylai ysgolion hefyd gynllunio sut mae mannau a rennir i'r staff yn cael eu trefnu

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

er mwyn annog staff i gadw pellter corfforol oddi wrth ei gilydd. Dylid gwneud llai o ddefnydd o ystafelloedd staff, er bod rhaid i'r staff gael egwyl ddigon hir yn ystod y dydd o hyd. Dylai ysgolion hefyd ystyried sut mae ardaloedd eraill a rennir, fel llyfrgelloedd ac ystafelloedd cyffredin i'r chweched dosbarth yn cael eu trefnu a'u defnyddio gan staff a dysgwyr er mwyn annog cynnal pellter corfforol.

Blynyddoedd Cynnar

Rydym yn cydnabod y gall rhai trefniadau ar gyfer ein dysgwyr blynyddoedd cynnar gyflwyno heriau unigryw i awdurdodau a darparwyr lleol. Mae angen meddwl a chynllunio ychwanegol, yn enwedig lle mae'r trefniadau hynny yn cefnogi rhieni ac bod angen iddynt blethu yn ddi-dor gyda darpariaeth gofal plant.

Mae'r dystiolaeth yn dangos bod ein dysgwyr ieuengaf yn y grŵp lleiaf mewn perygl. Rydym hefyd yn gwybod bod ein hymarferwyr addysgol blynyddoedd cynnar yn brofiadol wrth ofalu am anghenion plant ifanc a byddant yn defnyddio barn broffesiynol gan wneud y peth iawn i blant, rhieni a staff. Mae parhau â dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn yn golygu y byddwn darpariaeth Cyfnod Sylfaen o safon uchel o ansawdd uchel gyda datblygiad personol a chymdeithasol a lles yng nghanol ein hathroniaeth Cyfnod Sylfaen ar gyfer ein dysgwyr ieuengaf gyda ffocws ar ddysgu seiliedig ar chwarae.

Addysg feithrin

Mae dysgwyr iau ar gam hanfodol o ddatblygiad gwybyddol ac mae'n hanfodol bod eu cam cyntaf mewn addysg yn un cadarnhaol ac yn cynnig sylfaen gref ar gyfer eu datblygiad yn y dyfodol. Mae angen sicrhau bod y fframwaith gywir yn cael ei roi i ysgolion a lleoliadau nas cynhelir er mwyn i'n plant ieuengaf gael y dechrau gorau oll i'w bywyd addysgol, ac un y gallant adeiladu arno ar gyfer y dyfodol.

Cynghorir lleoliadau nas cynhelir i ddilyn y [canllawiau gweithredol ar gyfer lleoliadau gofal plant](#).

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Pontio

Dylai ysgolion a lleoliadau gofal plant nas cynhelir ddilyn eu prosesau pontio arferol, lle bo hynny'n bosibl, er mwyn sicrhau profiad cadarnhaol a diogel i'n dysgwyr ieuengaf o fewn nod cyffredinol bod pob plentyn yn cael mynediad i addysg cyn gynted ag sy'n ymarferol.

I rai teuluoedd, fel ein gweithwyr hanfodol, rydyn ni'n gwybod y bydd defnyddio gofal plant y tu allan i'r ysgol neu gofal cyfleidiol yn allweddol i gynorthwyo plant i ddychwelyd i'r ysgol a rhieni i weithio. Lle bynnag y bo modd, dylid cadw hyn i'r lleiafswm, ond mewn rhai achosion mi fydd hynny yn anochel, ac mae hynny'n arbennig o wir ar gyfer addysg gynnar yn dibynnu ar fodel darparu eich ardal chi.

Os yw'r plentyn yn mynychu addysg a gofal plant, a bod hyn yn digwydd ar draws dau leoliad neu safle, fe fydd hi'n bwysig sicrhau bod ysgolion a lleoliadau gofal plant i gyd yn deall y trefniadau pontio ac yn deall pryd fydd y plentyn ym mhob lleoliad a pha drefniadau casglu a chludiant sydd ar waith.

Bydd presenoldeb mewn mwy nag un lleoliad yn gofyn am weithio mewn partneriaeth agos rhwng ysgolion, lleoliadau gofal plant a rhieni. Os amheuir bod achos o Covid-19 yn y naill leoliad neu'r llall sy'n effeithio ar blentyn, rhaid hysbysu'r ddau leoliad a chydweithio i gefnogi'r broses olrhain cysylltiadau.

Bydd gan ysgolion a lleoliadau nas cynhelir a ariennir gyfrifoldeb ychwanegol dros drosglwyddo ar gyfer dysgwyr newydd. Yn ogystal, bydd gan ddysgwyr cyfredol cyfnod ail-bontio estynedig ac efallai angen cefnogaeth ychwanegol oherwydd yr amser y buont i ffwrdd, a bydd rhai dysgwyr hefyd yn pontio o leoliadau i ysgolion.

Cyfranogiad rhieni

Mewn darpariaeth feithrinfa yn aml mae lefel uwch o gyfranogiad rhieni nag ar unrhyw adeg yn nhaith addysgol plentyn. Yn ogystal â gollwng a chasglu plant, mae rhieni weithiau'n helpu eu plant i ymgartrefu ac mae'n ddigon posib y bydd staff yn ymweld â'r cartref cyn i'r plant ddechrau. Bydd angen i ysgolion a

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Ileoliadau gydbwysu'r ymgysylltiad hwn â'r angen i leihau lefelau cyffredinol y cysylltiadau. Dylid ystyried sut mae hyn yn cael ei wneud wrth gynnal asesiadau risg.

Adnoddau

Yn ychwanegol at y canllawiau yn y ddogfen hon ynghylch glanhau, bydd cael setiau gwahanol o offer ac adnoddau ar gyfer gwahanol grwpiau o blant yn y feithrinfa, os yn bosibl, hefyd yn helpu i leihau trosglwyddiad, yn enwedig lle mae angen i fwy nag un grŵp o ddysgwyr gael mynediad i'r un gofod yn ystod un diwrnod - er enghraifft, mewn ysgolion sydd â darpariaeth feithrinfa yn y bore a phrynhawn. Byddai hyn yn lleihau faint o lanhau sydd angen ei wneud yn ystod y cyfnod newid, gan ffocysu ar ddodrefn sefydlog, offer mwy a manau bydd nifer uchel o bobl yn eu cyffwrdd.

Optimeiddio'r gofod

Dylid cynyddu'r amser y mae dysgwyr yn ei dreulio yn yr awyr agored. Mae gan hyn fuddion corfforol, meddyliol ac addysgol pwysig ac mae'n helpu i frwydro yn erbyn trosglwyddo COVID-19.

Pan dan do, dylai ymarferwyr ddefnyddio'r holl le sydd ar gael, gan gynnwys ardaloedd sydd wedi'u neilltuo fel arfer ar gyfer dysgwyr hŷn. Rydym yn cydnabod y bydd rhywfaint o'r gofod hwn eisoes yn cael ei ddefnyddio ar gyfer plant gweithwyr hanfodol a dysgwyr sy'n agored i niwed.

Cadw pellter corfforol

Yn ychwanegol at y canllawiau yn gynharach yn y ddogfen hon ynghylch lleihau cyswllt, bydd yn anoddach cynnal lefel y pellter corfforol gyda phlant ifanc mewn lleoliadau gofal plant dan do nag mewn lleoliadau eraill. Dylai lleoliadau felly weithredu'r mesurau pellhau corfforol a chymysgu mewn lleoliadau gofal plant a nodir yng nghanllaw '[Canllawiau gofal plant a gwaith chwarae: coronafeirws](#)'.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Amlinellir gwybodaeth bellach am [hunanyngysu](#) a phrofion archebu ar gyfer y rhai sy'n dangos symptomau a'r broses ar gyfer olrhain cyswllt yn gynharach yn y canllaw hwn.

Gweithgareddau wedi'u trefnu i blant

Nid yw presenoldeb mewn gweithgareddau wedi'u trefnu i blant, pan fyddant yn digwydd y tu allan i'r diwrnod ysgol ac i ffwrdd o ystâd yr ysgol, yn fater y byddai disgwyl i ysgolion neu leoliadau ei blismona. Fodd bynnag, mae'n debygol y byddai mynychu gweithgareddau o'r fath yn cynyddu nifer y cysylltiadau sydd gan blant. Bydd angen i ysgolion a lleoliadau gofio hyn wrth gyfathrebu â rhieni. Yn yr un modd ag amgylchiadau lle mae plant yn mynychu ysgolion yn ogystal â lleoliadau gofal plant, os oes amheuaeth o achos Covid-19 mewn unrhyw weithgaredd wedi'i drefnu sy'n effeithio ar blentyn, rhaid hysbysu lleoliadau a chydweithio i gefnogi'r broses olrhain cysylltiadau. Ceir gwybodaeth pellach a chanllawiau ar gyfer gweithgareddau awyr agored a dan do wedi'u trefnu i blant [yma](#).

Addysg Gorfforol

Mae addysg gorfforol yn chwarae rhan bwysig yn datblygu a chefnogi iechyd a lles dysgwyr. Dylai ysgolion a lleoliadau ddilyn y mesurau atal ac ymateb yn eu system reoli wrth gyflwyno gwersi Addysg Gorfforol. Bydd awdurdodau lleol, ysgolion a lleoliadau yn deall orau sut y gellir rhoi'r canllawiau gweithredol ar waith yn eu lleoliadau a dylent wneud hynny mewn ffordd sy'n blaenoriaethu iechyd, diogelwch a lles dysgwyr a staff.

Gall gwersi Addysg Gorfforol gael eu cynnal yn yr awyr agored a dan do. Dylid blaenoriaethu gweithgaredd awyr agored lle bynnag y bo modd. Mae buddion corfforol, meddyliol ac addysgol o ganlyniad i ddysgwyr yn treulio amser yn yr awyr agored. Yn ogystal, mae'r risg o drosglwyddo COVID-19 yn is yn yr awyr agored yn gyffredinol o'i gymharu â dan do. Mae dal angen mesurau lliniaru dan do.

Lle na all gweithgaredd ddigwydd yn yr awyr agored, gellir defnyddio gofodau

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

dan do. Mewn gofodau dan do, dylid sicrhau'r lefelau awyru uchaf posib gynnwys defnyddio llif aer naturiol trwy agor drysau a ffenestri oherwydd cynnydd i gynhyrchu aerosolau yn ystod Addysg Gorfforol. Dylid glanhau ardaloedd yn rheolaidd ac yn drylwyr fel rhan o'r rhaglen lanhau ledled yr ysgol neu'r lleoliad.

Bydd gweithgareddau sy'n lleihau cyswllt ag eraill ac yn galluogi cynnal pellter corfforol yn helpu i leihau'r risg o drosglwyddo.

Lle mae dysgwyr yn debygol o fod yn agos (o fewn dau fetr) neu mewn cyswllt a'i gilydd, dylid ymdrechu i gyfyngu'r cyswllt hwn os na ellir ei osgoi yn gyfan gwbl, a dylai ysgolion a lleoliadau ystyried mesurau rhesymol i atal y firws rhag lledaenu, gan gynnwys a oes gwir angen i'r gweithgaredd fynd yn ei flaen. Mewn achosion lle mae gweithgaredd o'r mynd yn ei flaen, rhaid rhoi camau lliniaru ar waith i leihau risg a chadw dysgwyr yn ddiogel, gan nodi unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan y Corff Llywodraethol Cenedlaethol perthnasol ar gyfer y gamp dan sylw.

Mae ystafelloedd newid yn peri risg uwch o drosglwyddo. Fel rhan o'r asesiad risg lleol, dylai ysgolion a lleoliadau ystyried eu defnydd a chymryd mesurau rheoli rhesymol a chymesur i leihau'r risg i'r lefel ymarferol isaf a fydd yn cynnwys o leiaf sicrhau awyru gorau posib ar gyfer yr ystafelloedd a bod arwynebau'n cael eu glanhau ar ôl defnyddio.

Dylai dysgwyr olchi a sychu eu dwylo'n drylwyr cyn ac ar ôl y weithgaredd.

Dylai gweithgareddau leihau'r defnydd o offer i leihau'r risg o drosglwyddo. Mae gweithgareddau lle nad oes rhannu offer yn fwy diogel. Dylid glanhau unrhyw offer a ddefnyddir ac a rennir yn ofalus cyn eu defnyddio eto a rhwng gwersi. Dylid rhoi sylw arbennig i unrhyw offer y mae angen ei addasu i sicrhau bod yr holl fannau cyffwrdd yn cael eu cadw'n lân rhwng pob defnydd. Ni ddylid rhannu poteli dŵr.

Ni ddylid gwisgo gorchuddion wyneb wrth ymgymryd â gweithgaredd corfforol.

Dylai ysgolion a lleoliadau ystyried chwaraeon tîm dim ond lle mae'r corff llywodraethu cenedlaethol perthnasol wedi datblygu canllawiau ar gyfer eu

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

gweithredu'n ddiogel mewn perthynas â coronafeirws, a dylai ysgolion a lleoliadau ystyried y canllawiau hynny wrth gyflwyno gwersi sy'n cynnwys chwaraeon o'r fath.

Dylai ysgolion a lleoliadau hefyd ystyried [canllawiau Llywodraeth Cymru ar Chwaraeon, Hamdden a Hamdden](#).

Defnyddio gorchudd wyneb at ddibenion iechyd

Nid ydym bellach yn argymhell bod staff neu ddysgwyr yn defnyddio gorchuddion wyneb yn rheolaidd yn yr ystafell ddosbarth. Efallai y bydd ysgolion a lleoliadau am annog iddynt gael eu defnyddio mewn ardaloedd lle mae'n debygol y bydd mwy o gymysgu cymdeithasol, megis mewn ardaloedd cymunedol.

Fel rhan o'u proses asesu risg, dylai ysgolion a lleoliadau penderfynu, gyda chefnogaeth swyddogion iechyd cyhoeddus lleol, ac mewn trafodaeth ag awdurdodau lleol, a yw defnyddio gorchuddion wyneb gan staff neu ddysgwyr uwchradd yn briodol ar sail eu hamgylchiadau eu hunain.

Pan fydd penderfyniad yn cael ei wneud i ddefnyddio gorchudd wyneb, byddem yn annog unigolion i ddefnyddio gorchuddion wyneb tair haen o safon uchel y gellir eu hailgylchu/eu defnyddio fwy nag unwaith, ac i'w defnyddio'n gywir drwy orchuddio'r geg a'r trwyn, gan sicrhau hylendid dwylo cyn eu gwisgo a'u tynnu. Dylai ysgolion a lleoliadau hefyd sicrhau bod digon o finiau gwastraff ar y safle i'r rheini sy'n defnyddio gorchuddion wyneb untro.

Dylai [gorchuddion wyneb](#) fod yn rhai tair haen o safon uchel fel y nodir gan Sefydliad Iechyd y Byd, ond nid oes angen iddynt fod yn fasgiau wyneb graddfa feddygol. Nid yw gorchuddion wyneb na feisorau yn gyfarpar diogelu personol (PPE) ac ni fyddent yn atal unigolyn rhag cael ei adnabod fel cyswllt agos gan Profi, Olrhain, Diogelu.

Dylai dysgwyr mewn lleoliadau ac ysgolion uwchradd barhau i wisgo gorchuddion wyneb wrth deithio ar gludiant penodedig i'r ysgol. Mae hyn wedi ei alinio â'r gofyniad i holl deithwyr dros 11 oed wisgo gorchudd wyneb ar

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

drafnidiaeth cyhoeddus. Nid yw hyn yn berthnasol i blant iau mewn ysgolion cynradd a lleoliadau blynyddoedd cynnar.

Os oes unrhyw un yn dymuno gwisgo gorchudd wyneb am resymau personol yn unrhyw le yn yr ysgol/lleoliad, dylid caniatáu iddynt wneud hynny. Gallai hyn helpu i gefnogi lles ehangach, lleihau pryder a rhoi sicrwydd ychwanegol i rai unigolion ochr yn ochr â mesurau lliniaru eraill.

Dylai pobl sy'n ymweld â lleoliad yr ysgol ddefnyddio gorchudd wyneb, gan gynnwys rhieni/gofalwyr wrth ddanfon a chasglu dysgwyr.

Dylai ysgol a lleoliadau gymryd camau i annog rhieni/gwarchodwyr i beidio aros ar safle'r ysgol/gatiau'r ysgol mwy nag sydd angen wrth ddod â plant i'r ysgol/eu casglu.

Mae rhywfaint o bethau i'w hystyried o ran **gorchuddion wyneb** a allai beri risg neu niwed, gan gynnwys:

- y posibilrwydd y gallai'r feirws ymledu'n anfwriadol wrth wisgo neu dynnu gorchuddion wyneb
- yr angen am gyflenwad; eu gwisgo'n ddiogel; storio a gwaredu gorchuddion wyneb
- y risg o stigmatiddio neu fwlio'r rheini sydd ag eithriadau meddygol (yn enwedig dysgwyr niwroamrywiol)
- problemau i'r rheini sy'n darllen gwefusau
- effeithiau niweidiol ar ddysgu, cyfathrebu ac ymgysylltu'n emosiynol sy'n deillio o guddio nodweddion

Rhaid rhoi blaenoriaeth i fuddiannau cyffredinol y person ifanc yn yr amgylchiadau hyn ac ni ddylid eithrio unrhyw ddysgwr rhag cael mynediad i addysg ar y sail nad yw'n wisgo gorchudd wyneb. Efallai y bydd angen darparu **gorchuddion wyneb** i rai grwpiau o ddysgwyr nad ydynt efallai'n gallu eu cael drwy ddulliau eraill, os ydynt yn cael eu hargymell yn lleol.

Mae meddwl am les y dysgwyr yn hollbwysig wrth ystyried a ddylai staff neu ddysgwyr hŷn wisgo gorchudd wyneb ai peidio. Ni ddylai neb na fyddant efallai'n gallu defnyddio gorchudd wyneb yn unol â'r cyfarwyddiadau wisgo gorchudd o'r

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

fath gan y gallai hynny gynyddu'r risg o drosglwyddo'r haint, e.e. dysgwyr ifanc neu'r rheini sydd ag anghenion addysgol arbennig neu anabledau,. Dylid hefyd ystyried sut mae dysgwr yn debygol o ymateb i ddefnydd pobl eraill o orchuddion wyneb, yn ogystal ag unrhyw effaith bosibl ar ddatblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu, yn enwedig yn y Cyfnod Sylfaen.

Mae rhai amgylchiadau lle nad yw pobl yn gallu gwisgo gorchudd wyneb o bosibl. Byddwch yn ystyriol ac yn barchus o amgylchiadau o'r fath, gan gofio efallai fod rhai pobl yn llai abl i wisgo gorchudd wyneb ac efallai nad yw pobl eraill yn gallu gweld y rhesymau dros hyn. Efallai fod gan staff a dysgwyr esgus rhesymol dros beidio â gwisgo gorchudd wyneb (er enghraifft):

- nid ydynt yn gallu rhoi gorchudd wyneb ymlaen na'i wisgo oherwydd salwch corfforol neu feddyliol, neu oherwydd cyflwr neu nam
- maent yn cynorthwyo rhywun sy'n dibynnu ar ddarllen gwefusau pan mae angen iddynt gyfathrebu, neu mae angen iddynt gyfathrebu â rhywun sy'n dibynnu ar ddarllen gwefusau
- maent yn dianc rhag bygythiad neu berygl ac nid oes ganddynt orchudd wyneb

Gall unrhyw un dynnu ei orchudd wyneb dros dro i gynorthwyo rhywun sy'n ddibynnol ar ddarllen gwefusau neu sydd angen gweld mynegiant wyneb i gyfathrebu. Dylid cynnal pellter corfforol yn yr amgylchiadau hyn.

Gorchuddion wyneb a'r goblygiadau i ddysgwyr byddar neu ddysgwyr sydd wedi colli eu clyw i unrhyw lefel

Dylid ystyried yn ofalus effaith gwisgo gorchudd wyneb ar ddysgwyr byddar neu ddysgwyr sydd wedi colli eu clyw i unrhyw lefel, gan fod cyfathrebu i lawer o bobl fyddar yn dibynnu'n rhannol ar allu gweld wyneb rhywun yn glir. Mae **Cymdeithas Genedlaethol y Plant Byddar** wedi darparu'r **awgrymiadau canlynol ar gyfer cyfathrebu**, a allai fod yn ddefnyddiol i staff yn hyn o beth. Mae **canllawiau** a chyngor ar ddefnydd o orchuddion wyneb clir ar gael.

Bydd y cyngor ar orchuddion wyneb yn cael ei adolygu'n rheolaidd a bydd yn dilyn y cyngor gwyddonol diweddaraf bob amser.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Ystyriaethau eraill

Mae athrawon cyflenwi, athrawon peripatetig a/neu staff dros dro eraill yn gallu symud rhwng ysgolion. Dylent sicrhau eu bod yn cael cyn lleied o gyswllt â phosibl ac chynnal pellter corfforol gyda staff a dysgwyr eraill lle bynnag bo'n bosibl. Dylai arbenigwyr, therapyddion, clinigwyr a staff cymorth eraill ar gyfer dysgwyr sydd ag AAA ddarparu ymyriadau yn yr un modd ag arfer ac yn unol ag asesiad risg y lleoliad. Dylai ysgolion:

- ystyried sut mae rheoli pobl eraill sy'n ymweld â'r safle, fel contractwyr
- sicrhau bod canllawiau'r safle ar gadw pellter cymdeithasol/corfforol a hylendid yn cael eu hegluro i ymwelwyr wrth iddynt gyrraedd neu cyn hynny
- sicrhau bod arwyddion yn cael eu defnyddio a'u dangos yn amlwg ar y safle

Lle bo hynny'n bosibl, dylai ymweliadau ddigwydd y tu allan i oriau'r ysgol. Dylid cadw cofnod o'r holl ymwelwyr oherwydd efallai y bydd angen yr wybodaeth hon rywbryd yn y dyfodol i gynorthwyo'r broses olrhain cysylltiadau.

Bydd angen i awdurdodau lleol, fel comisiynwyr addysg heblaw yn yr ysgol, fod yn dawel eu meddwl bod darparwyr addysg heblaw yn yr ysgol wedi cydymffurfio â chyfraith iechyd a diogelwch sy'n mynnu eu bod yn asesu risgiau ac yn rhoi mesurau rheoli cymesur ar waith. Pan fydd dysgwr yn mynychu mwy nag un lleoliad yn rheolaidd ar sail ran-amser, e.e., oherwydd ei fod wedi'i gofrestru'n ddeuol mewn ysgol brif ffrwd a naill ai uned cyfeirio disgyblion, lleoliad addysg heblaw yn yr ysgol, neu ysgol arbennig, dylai'r lleoliadau weithio drwy'r system reoli ar y cyd, a fydd yn golygu eu bod yn gallu mynd i'r afael ag unrhyw risgiau a nodir a darparu cwricwlwm eang a chytbwys ar y cyd ar gyfer y dysgwr. Yn ystod y cyfnod hwn, dylai lleoliadau ystyried a fyddai'n bosibl darparu dysgu ar un safle.

Dylai ysgolion a lleoliadau sicrhau bod cyfarpar chwarae yn yr awyr agored yn cael ei lanhau'n amlach. Byddai hyn hefyd yn berthnasol i adnoddau a ddefnyddir dan do ac yn yr awyr agored gan ddarparwyr gofal cofleidiol. Mae'n dal i gael ei argymhell na ddylai dysgwyr ddod â llawer o bethau gyda nhw i'r ysgol bob dydd. Dim ond hanfodion fel bocsys bwyd, bagiau, hetiau, cotiau, llyfrau, deunyddiau ysgrifennu a ffonau symudol dylid dod â nhw i'r ysgol. Mae'n

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

iawn i ddysgwyr ac i staff fynd â llyfrau ac adnoddau eraill sy'n cael eu rhannu adref gyda nhw, er dylid osgoi unrhyw rannu diangen, yn enwedig pan na fydd hyn yn cyfrannu at addysg a datblygiad dysgwyr. Dylai rheolau tebyg ar olchi dwylo, glanhau'r adnoddau a chylchdroi fod yn berthnasol i'r adnoddau hyn.

Mewn perthynas â chyfarpar unigol sy'n cael ei ddefnyddio'n aml iawn, fel pensiliau a phinnau ysgrifennu, rydym yn argymhell y dylai'r staff a'r dysgwyr gael eu heitemau eu hunain a pheidio â'u rhannu. Mae modd rhannu adnoddau yn yr ystafell ddosbarth, fel llyfrau a gemau; dylid glanhau'r rhain yn rheolaidd. Dylai adnoddau sy'n cael eu rhannu rhwng grwpiau/dosbarthiadau gwahanol – fel cyfarpar chwaraeon, celf a gwyddoniaeth – gael eu glanhau'n rheolaidd.

Gall deunyddiau fel clai chwarae a thywod sy'n anodd iawn eu glanhau arwain at heriau penodol. Yn unol â chanllawiau presennol **lechyd Cyhoeddus Cymru** ar atal a rheoli heintiau mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar yn ystod achos o unrhyw glefyd heintus, gallai fod yn fwy diogel osgoi defnyddio'r deunyddiau hyn yn ystod y pandemig tra bod mesurau ataliol ychwanegol ar waith. Pan fydd lleoliadau'n dewis defnyddio'r eitemau anodd eu glanhau yma, yn seiliedig ar asesiad risg, dylent sicrhau bod golchi dwylo yn digwydd cyn ac ar ôl chwarae gyda'r deunyddiau hyn. Dylai hyn gael ei fwydo i'r asesiad risg a dylid cyfnewid deunyddiau yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwyr neu'n gynt os credir eu bod wedi'u halogi. Gellir chwarae gyda dŵr os cymerir camau i osgoi bod nifer o blant yn rhannu'r un dŵr, newid dŵr yn rheolaidd yn enwedig rhwng grwpiau o fewn y swigen a bob amser rhwng grwpiau swigen. Dylid cymryd gofal arbennig pan fydd plant yn symud rhwng gweithgareddau mewn ystafell i sicrhau bod golchi dwylo yn digwydd rhwng pob gorsaf a bod deunyddiau y gellir eu glanhau yn cael eu. Ni ddylai chwarae gyda thywod, clai chwarae a dŵr, na gwneud a gweithgareddau risg uwch eraill pan fydd un neu fwy o achosion positif yn yr ysgol neu leoliad.

Os bydd plant heb symptomau'n ymddwyn mewn ffordd a allai gynyddu faint o ddefnyddiau sy'n cael eu trosglwyddo (fel brathu, cusanu neu boeri) neu os bydd angen gofal arnynt nad oes modd ei ddarparu heb gyswllt agos, dylent barhau i gael gofal yn yr un ffordd.

Yn yr amgylchiadau hyn, i leihau'r risg o drosglwyddo COVID-19, nid oes angen unrhyw gyfarpar diogelu personol ychwanegol gan fod y rhain yn blant heb

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-leoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

symptomau mewn lleoliad nad yw'n un gofal iechyd ac felly mae'r risg o drosglwyddo'r feirws yn isel iawn. Fodd bynnag, bydd angen lle ychwanegol a bydd angen glanhau arwynebau, gwrthrychau a theganau'n rheolaidd. Dylai'r trefniadau glanhau fod yn gymesur ac yn unol ag afiechydon heintus eraill, gan ganolbwyntio'n benodol ar arwynebau sy'n cael eu cyffwrdd yn aml.

Gwisgo cyfarpar diogelu personol lle bo angen

Mae cyfarpar diogelu personol (PPE) yn wahanol i orchudd wyneb a bydd yn bodloni'r safonau gofynnol i ddiogelu'r unigolyn. Bydd y cyfarpar diogelu personol sydd ei angen yn dibynnu ar yr union dasgau sy'n cael eu gwneud a bydd yn amrywio rhwng gwahanol amgylcheddau gwaith.

Mae hi'n bwysig cofio bod tystiolaeth gref sy'n dangos mai **cadw pellter corfforol**, hylendid dwylo a hylendid anadlol (dal peswch neu disian mewn hances bapur a chuddio'r geg a'r trwyn gyda phenelin neu lawes) yw'r ffyrdd mwyaf effeithiol o atal y coronafeirws rhag lledaenu.

Felly nid oes angen defnyddio cyfarpar diogelu personol wrth gynnal gweithgareddau addysgol arferol mewn ystafell ddosbarth/lleoliadau ysgol.

Mae'r rhestr isod yn nodi pryd y gallai fod angen defnyddio cyfarpar diogelu personol.

Gweithgareddau arferol

- Nid oes angen cyfarpar diogelu personol wrth gynnal gweithgareddau addysgol arferol mewn ystafell ddosbarth neu leoliad ysgol.

Amheuaeth o COVID-19

- Dylid gwisgo menig, ffedogau a masgiau llawfeddygol atal hylif os bydd plentyn neu berson ifanc yn mynd yn sâl gyda symptomau COVID-19 a bod angen gofal personol uniongyrchol ar y plentyn neu'r person ifanc.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

- Dylid hefyd gwisgo cyfarpar diogelu'r llygaid os bydd asesiad risg yn pennu bod risg y bydd rhywbeth yn sblasio i'r llygaid, er enghraifft drwy beswch, poeri neu daflu i fyny.
- Dylid gwisgo menig a ffedogau wrth lanhau'r ardaloedd lle mae rhywun yr amheuir bod COVID-19 arno wedi bod.

Gofal personol

- Dylid parhau i wisgo menig a ffedogau wrth ddarparu gofal personol i blentyn neu i berson ifanc. Mae hyn yn gallu cynnwys gofal ymarferol personol fel ymolchi, defnyddio'r toiled neu gymorth cyntaf a rhai gweithdrefnau clinigol fel cymorth bwydo.
- Dylid gwisgo masgiau llawfeddygol atal hylif a chyfarpar diogelu'r llygaid (os bydd asesiad risg yn pennu bod risg y bydd rhywbeth yn sblasio i'r llygaid, er enghraifft drwy beswch, poeri neu daflu i fyny).
- Dylid defnyddio menig, gynau sy'n atal hylif, masgiau FFP3 a chyfarpar diogelu'r llygaid wrth ymgymryd â thriniaethau sy'n cynhyrchu aerosolau. Mae rhestr o driniaethau sy'n cynhyrchu aerosolau ar gael [yma](#).
- Dylid defnyddio menig a ffedogau wrth lanhau cyfarpar neu arwynebau y mae'n bosibl eu bod wedi cael eu halogi gan hylifau o'r corff fel poer neu secretiadau anadlol. Mae [canllawiau](#) Gov.UK hefyd yn nodi y dylid gwisgo menig a ffedog wrth lanhau ardaloedd lle mae rhywun yr amheuir bod COVID-19 arno wedi bod.

Dylai staff mewn lleoliadau ddefnyddio cyfarpar diogelu personol ar sail asesiad clir o'r risg, gan ystyried pob lleoliad unigol ac anghenion y dysgwr unigol. Mae gan ysgolion, lleoliadau ac awdurdodau lleol brosesau asesu risg eisoes mewn lle a dylid defnyddio'r rhain i weld a oes angen defnyddio cyfarpar diogelu personol ai peidio. Ar ôl cynnal unrhyw asesiad risg, os daethpwyd i'r casgliad bod angen cyfarpar diogelu personol, dylai fod ar gael yn hawdd a dylai gael ei ddarparu gan y cyflogwr. Mae'r [Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch](#) wedi darparu rhagor o wybodaeth.

Dylai'r holl staff ddeall sut mae gwisgo a thynnu cyfarpar diogelu personol yn y drefn iawn, gwaredu'r gwastraff yn ddiogel a defnyddio camau hylendid dwylo

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

cywir i leihau'r risg o drosglwyddo'r haint ymlaen.

Ym mhob sefyllfa, dylid bob amser golchi dwylo cyn gwisgo cyfarpar diogelu personol ac ar ôl ei dynnu i ffwrdd. Dylai ysgolion a lleoliadau gysylltu â'u hawdurdod lleol i gael cyfarpar diogelu personol ar gyfer yr uchod, a thrafod unrhyw ofynion hyfforddi perthnasol.

Sicrhau bod mannau a ddefnyddir yn cael eu hawyru'n dda

Mae gan y rheini sy'n rheoli safleoedd – awdurdodau lleol yn achos ysgolion a lleoliadau a gynhelir - **ddyletswydd gyfreithiol** i ddarparu awyru digonol.

Mae'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE) wedi diweddarau ac ehangu ei gyngor i helpu cyflogwyr i ddarparu awyru digonol yn eu gweithleoedd a'u hadeiladau yn ystod y pandemig. Bydd y canllawiau'n helpu chi i benderfynu pa gamau i'w cymryd i wella awyru naturiol/mecanyddol.

Dylech fod yn gwneud y mwyaf o'r awyr iach mewn lle a gellir gwneud hyn drwy:

- awyru naturiol
- awyru mecanyddol
- cyfuniad o awyru naturiol a mecanyddol, er enghraifft lle mae awyru mecanyddol yn dibynnu ar awyru naturiol i wneud y mwyaf o awyr iach

Darllenwch **y canllawiau wedi'u diweddarau ar aerdymheru ac awyru** a dysgwch sut y gallwch ddarparu awyru digonol yn eich gweithle, gan helpu i amddiffyn staff, dysgwyr a phobl eraill rhag trosglwyddo coronafeirws.

Mae cyngor hefyd ar gael gan y canlynol ar wasanaethau adeilad, yn benodol ar awyru adeiladau pan fyddan nhw'n cael eu defnyddio ac wrth ddychwelyd i adeiladau sydd wedi bod ar gau:

- **The Building Engineers Services Association**
- **REHVA**

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Gwiriwch a oes angen ichi wasanaethu neu addasu systemau awyru, er enghraifft, er mwyn sicrhau nad yw'r lefelau awyru yn gostwng yn awtomatig gan fod nifer y bobl sy'n bresennol yn is na'r arfer.

Nid oes angen addasu'r rhan fwyaf o systemau awyru, ond lle mae systemau'n gwasanaethu sawl adeilad neu os nad ydych yn siŵr, gallwch ofyn am gyngor gan eich peirianwyr neu gynghorwyr awyru ac aerdymheru (HVAC).

Rydym yn argymhell eich bod yn:

- tynnu unrhyw ffaniau o weithfannau, er enghraifft, er mwyn osgoi ailgylchu aer mewn ardaloedd ag awyru gwael
- agor ffenestri, fentiau awyr a drysau yn llawn neu'r rhannol lle bo'n bosibl ac os yw'n ddiogel gwneud hynny

Gellid sicrhau awyru da drwy amryw o fesurau, gan gynnwys:

- systemau awyru mecanyddol: dylid addasu'r rhain i gynyddu'r gyfradd awyru lle bynnag y bo modd, a'u gwirio i gadarnhau bod y gweithrediad arferol yn bodloni'r canllawiau cyfredol (os oes modd, dylid addasu'r systemau i awyr iach yn llawn neu, os nad oes modd gwneud hynny, dylid gweithredu'r systemau yn ôl yr arfer cyn belled â'u bod mewn un ystafell ac yn cael eu hategu gan gyflenwad aer awyr agored)
- awyru naturiol: agor ffenestri (mewn tywydd oerach, dylid agor ffenestri ddigon i sicrhau bod awyru cefndirol cyson, a'u hagog yn fwy llydan yn ystod egwylliau i lanhau'r aer yn y gofod). Gellir hefyd agor ffenestri'n fwy llydan cyn i ddysgwyr a staff addysgu gyrraedd ac ar ddiwedd y diwrnod ysgol. Gall agor drysau mewnol hefyd helpu i gynyddu llif yr aer (cyn belled â'u bod nhw ddim yn ddrysau tân a'i bod yn ddiogel gwneud hynny)
- awyru naturiol: os oes angen, gellir agor drysau allanol hefyd (cyn belled â'u bod nhw ddim yn ddrysau tân a'i bod yn ddiogel gwneud hynny)

Er mwyn cynyddu'r gyfradd awyru awyr iach i sicrhau gwanhad, gallai ysgolion geisio gwneud y canlynol:

- Gwirio a yw'r dulliau awyru'n gweithio'n dda; sicrhewch nad yw ffenestri, gridiau, briciau aer wedi eu rhwystro; a'u bod heb eu rhwystro, gan wneud yn

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-llleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

siŵr eu bod yn gweithio a nodi ardaloedd sydd wedi'u hawyru'n wael.

- Cael cyngor gan weithwyr proffesiynol cymwys ym maes gwresogi ac awyru.
- Dechrau awyru ystafelloedd cyn y diwrnod ysgol a chaniatáu i hynny barhau drwy gydol y dydd ac ar ôl i'r dosbarthiadau ddod i ben.
- Gosod unedau trin yr aer i sicrhau cymaint o awyr iach â phosibl wrth ei ailgylchu.
- Agor ffenestri a drysau i ddarparu awyru digonol gan gynnal tymheredd cyfforddus yn y gweithle (yn dibynnu ar sŵn a chyfyngiadau tân).
- Dweud wrth staff addysgu sut mae sicrhau'r awyru mwyaf effeithiol: e.e. agor y ffenestri uchaf, symud rhwystrau fel llenni/bleinds.
- Defnyddio ffaniau nenfwd neu ffaniau desg i atal pocedi o aer llonydd; dim ond lle mae'r ardal wedi'i hawyru'n dda.
- Awyrrwch ystafelloedd dosbarth ac ardaloedd eraill rhwng dosbarthiadau a defnyddiau, e.e. drwy agor pob drws (heblaw drysau tân) a ffenestr led y pen
- Ystyried targed ar gyfer y capasiti uchaf mewn ystafelloedd llai er mwyn sicrhau gwanhad gwell
- Ystyried defnyddio monitorau CO₂ i nodi ardaloedd lle gellid wynebu heriau o ran sicrhau awyru digonol.

Dylid defnyddio gwres yn ôl yr angen i sicrhau bod lefel gyfforddus yn cael ei chynnal, yn enwedig mewn mannau y mae pobl yn eu defnyddio, ac ei fod yn bodloni'r **rheoliadau perthnasol**. Mae gwybodaeth pellach yn yr adran Ystadau.

Ymateb i unrhyw haint

Sicrhau eich bod yn deall beth sy'n cael ei nodi yn y strategaeth Profi, Olrhain, Diogelu

Cafodd y **strategaeth Profi, Olrhain, Diogelu**, a gyhoeddwyd ar 13 Mai 2020, ei rhoi ar waith ar draws Cymru ar 1 Mehefin 2020.

Mae'r strategaeth hon yn nodi cam nesaf ein dull gweithredu i fynd i'r afael â'r coronafeirws: profi pobl sydd â symptomau yn y gymuned, olrhain y rheini sydd wedi cael cyswllt agos â phobl sydd wedi cael canlyniad positif am y

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

coronafeirws, a diogelu teulu, ffrindiau a'n cymuned drwy hunanynysu. Ers mis Medi 2020, mae'r strategaeth Profi, Olrhain, Diogelu wedi bod yn cael ei chefnogi gan [ap COVID-19 y GIG](#).

Mae Profi, Olrhain, Diogelu yn gweithio drwy:

- brofi pobl sydd â symptomau'r coronafeirws a gofyn iddynt hunanynysu oddi wrth deulu, ffrindiau a'u cymuned a chymryd prawf ac aros am ganlyniad. Gall pobl wneud cais am brawf eu hunain neu ar ran aelod o'u haelwyd sydd â symptomau. Mae hyn yn cynnwys oedolion a phlant, gan gynnwys plant dan 5 oed. Mae [canllawiau](#) Profi, Olrhain, Diogelu i staff ar [sut mae gwneud cais am brawf](#) ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru
- olrhain y bobl sydd wedi cael cyswllt agos â'r bobl sydd wedi cael canlyniad positif am y feirws ac ystyried os oes angen dweud bod rhaid iddynt [hunanynysu](#). Mae rhagor o wybodaeth ar gael [ar wefan Llywodraeth Cymru](#) am olrhain cysylltiadau a sut bydd yn gweithio
- darparu cyngor a chanllawiau i'r rhai sydd wedi cael canlyniad positif, yn enwedig os oedd y sawl sydd â symptomau neu ei gysylltiadau yn y '[grŵp eithriadol o agored i niwed](#)' neu'r grŵp [risg uwch](#)

Drwy leihau'r trosglwyddo yn ein cymunedau, a drwy fynd ati'n gyflym i adnabod ac i ynysu'r rheini sydd mewn perygl o ddatblygu COVID-19 ar ôl cael cyswllt agos gydag unigolyn positif (e.e. cysylltiad hysbys neu aelod o'r teulu) byddwn yn cefnogi agor ysgolion, colegau a lleoliadau blynyddoedd cynnar yn ehangach.

Cynnig profi asymptomatig i ysgolion a lleoliadau

Er mwyn adnabod oedolion asymptomatig yn gyflym, gofyn iddyn nhw hunanynysu mor fuan â phosib, lleihau'r tebygolrwydd o glystyrau ac achosion mewn lleoliadau sy'n tarfu ar addysg, mae profion cyflym coronafeirws (COVID-19) ar gael i bob aelod o staff sy'n gweithio mewn ysgolion a lleoliadau gan gynnwys gweithredwyr cludiant ysgol, athrawon peripatetig a staff cyflenwi o Chwefror 2021. Mae pecynnau profi hefyd ar gael ar gyfer dysgwyr Blwyddyn 7 a hyn, holl ddysgwyr mewn colegau AB a'r rheini ar raglenni Prentisiaeth a Hyfforddiant Seiliedig ar Waith. Mae'r profion hyn i'w defnyddio adref.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Mae profi yn wirfoddol, ond mae'r rheini sy'n gymwys yn cael eu hannog yn gryf i gymryd rhan er mwyn lleihau'r risg o drosglwyddo asymptomatig yn y gweithle.

Mae gwybodaeth pellach am y cynnig profi hwn, gan gynnwys y canllawiau diweddaraf yn ogystal ag adnoddau ychwanegol, ar gael ar y Platfform Dogfennau Ar-lein.

Dylai unrhyw un sy'n profi'n positif drwy ddefnyddio Prawf Llif Unffordd (PLU) beidio mynychu'r ysgol/lleoliad. Rhaid iddyn nhw a phawb maen nhw'n byw gyda nhw hunanynysu ar unwaith yn unol â'r **canllawiau hunanynysu** tra iddyn nhw gyflawni'r camau canlynol:

- Adrodd canlyniad y **prawf ar-lein**.
- Trefnu prawf ychwanegol PCR drwy'r porth **bwcio ar-lein**.
- Rhoi gwybod i'r ysgol/lleoliad canlyniad y prawf.
- Ar gyfer staff - hysbysu'r sefydliadau eraill, fel a nodir yn y canllawiau (awdurdod lleol neu Arolygiaeth Gofal Cymru).

Bydd y tîm olrhain lleol yn cysylltu gyda nhw i adnabod cysylltiadau sydd angen hunan-ynysu - rhaid iddynt ddilyn cyngor a roddir gan y tîm olrhain lleol. Os dilynir canlyniad positif i Brawf Llif Unffordd gan ganlyniad negyddol i brawf PCR a gymerir o fewn 24 awr, gall yr aelod o staff neu ddysgwr ddychwelyd i'r ysgol fel ag arfer. Os oes canlyniad negyddol i brawf PCR a gymerir ar ôl mwy na 24 awr ar ôl canlyniad positif i Brawf Llif Unffordd, bydd dal angen i'r aelod o staff neu ddysgwr hunanynysu am 10 diwrnod. Mae siart llif sy'n darparu manylion o'r broses profi cyson ar gael ar Banc Asedau y Cynnig Profi.

Rhaid hefyd cofnodi canlyniad negyddol neu annilys i Brawf Llif Unffordd ar y **porthol canlyniadau ar-lein** ond nid oes angen cymryd unrhyw gamau pellach, a gall yr unigolyn barhau â'i diwrnod fel arfer.

Nid yw prawf negyddol yn atal y risg o drosglwyddo

Dylai ysgolion a lleoliadau atgyfnerthu'r negeseuon hyn ac yn benodol dylent atgoffa pawb sy'n cael prawf negatif nad yw hyn yn golygu bod modd iddynt lacio unrhyw fesurau atal haint a/neu os ydynt yn dangos unrhyw un o

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

symptomau COVID-19 y dylent **hunanyysu** ar unwaith a **threfnu prawf**.

Rheoli achosion o COVID-19 sydd wedi'u cadarnhau yng nghymuned yr ysgol

Mae'r egwyddor sylfaenol mai'r ffordd fwyaf effeithiol o atal trosglwyddo COVID-19 yn ein hysgolion a'n lleoliadau yw atal heintiad rhag do i'r lleoliad yn parhau i fod yn wir. Os yw plentyn neu aelod o staff yn profi'n positif am coronafeirws neu os oes ganddynt unrhyw un o symptomau COVID-19 dylent hunanyysu a pheidio â mynychu'r ysgol neu'r lleoliad.

Mae crynodeb o'r rolau a'r cyfrifoldebau ar gyfer y broses olrhain cyswllt wrth symud ymlaen wedi'i amlinellu isod. Bydd y rhain yn cael eu mireinio dros yr wythnosau nesaf ac yn cael eu cadarnhau cyn dechrau'r flwyddyn academaidd 2021-22.

Bydd timau Prawf, Olrhain, Diogelu yn gyfrifol am gysylltu â phob achos positif a chasglu gwybodaeth am eu cysylltiadau agos yn yr ysgol/lleoliad a thu hwnt. Eu cyfrifoldeb nhw yw adnabod pa unigolion sy'n cydymffurfio â'r diffiniad o gyswllt agos ac felly sydd angen hunanyysu. Byddant yn gweithio gyda'r ysgol i gytuno ar gyfathrebu â'r rhai y mae'n ofynnol iddynt hunanyysu a'r rhai a all ddychwelyd i'r ysgol.

Bydd angen i ysgolion a lleoliadau sicrhau bod ganddynt wybodaeth graidd a fydd yn cefnogi'r timau Profi, Olrhain, Diogelu. Gall hyn gynnwys cofrestr presenoldeb, cynlluniau seddi neu unrhyw wybodaeth sydd gan yr ysgol ynghylch grŵp cyfeillgarwch agos dysgwyr. Ni fydd yn gyfrifoldeb ar ysgolion / lleoliadau i wneud penderfyniadau ynghylch a oes angen i unigolion hunanyysu.

Cydnabyddir y gall ysgolion / lleoliadau ddod yn ymwybodol o achosion cyn i olrhain cyswllt gael ei wneud yn ffurfiol, ac y gallai fod angen cymryd camau rhagofalus cychwynnol.

Bydd rhieni / gofalwyr a dysgwyr yn parhau i chwarae rhan bwysig i'r dyfodol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Gall hyn gynnwys darparu gwybodaeth i dimau Profi, Olrhain, Diogelu ar bwy sydd mewn grŵp cyfeillgarwch dysgwyr, neu bod timau Profi, Olrhain, Diogelu yn trafod gyda'r dysgwr neu ddirprwy i ddeall yn well gyda phwy y gallai dysgwr fod wedi rhyngweithio'n agos â nhw.

Bydd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gyfrifol am ddarparu arweiniad i gefnogi'r timau Profi, Olrhain, Diogelu a darparu cyngor arbenigol i'r timau hynny i helpu i ddatrys ymholiadau mwy cymhleth.

Nid yw canlyniad positif yn golygu bod angen cau'r safle. Mae'r broses o brofi ac olrhain cysylltiadau yn rhan o'r 'normal newydd' a phan fydd ysgolion a lleoliadau'n dilyn y canllawiau hyn yn ofalus, nid oes rheswm dros boeni. Mae'r wybodaeth ddiweddaraf ar gael ar [wefan Llywodraeth Cymru](#).

Pan fydd dysgwyr agored i niwed yn hunanynysu, mae'n bwysig bod ysgolion yn rhoi systemau ar waith i gadw mewn cysylltiad â nhw, cynnig cymorth bugeiliol, a gwneud yn siŵr eu bod yn gallu cael gafael ar gymorth addysg.

Dylai eich asesiad risg Coronafirws ddarparu ar gyfer achosion lluosog a dylai enwebu un pwynt cyswllt ar gyfer cysylltu. Mewn rhai amgylchiadau gellir sefydlu Tîm Rheoli Digwyddiad sy'n cynnwys cynrychiolaeth o Iechyd Cyhoeddus Cymru, awdurdodau lleol, byrddau iechyd a thimau Profi, Olrhain, Diogelu er mwyn ystyried a chynghori ar y camau nesaf.

Ar sail cyngor y tîm diogelu iechyd, mae templed o lythyr wedi cael ei ddatblygu ar gyfer ysgolion i'w anfon at rieni a staff, cynghorir iddynt wneud hynny gan y tîm diogelu iechyd.

Ni ddylai ysgolion a lleoliadau ofyn am dystiolaeth o ganlyniadau profion negatif na thystiolaeth feddygol arall cyn derbyn dysgwyr neu eu croesawu'n ôl ar ôl cyfnod o hunanynysu.

Adnabod clystyrau ac achosion lluosog o COVID-19

Gan adeiladu ar y Cynllun ar gyfer Achosion o Glefydau Trosglwyddadwy i Gymru (2020) mae Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi darparu [cyngor penodol](#)

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

ynghylch rheoli ac ymchwilio i glystyrau ac achosion lluosog o COVID-19.

Mae rhagor o fanylion ar gael yn y ddogfen honno.

Ap COVID-19 y GIG

Mae staff a dysgwyr 16 oed a hŷn yn gymwys i ddefnyddio **ap COVID-19 y GIG**. Dylai ysgolion ddweud wrth ddysgwyr sy'n defnyddio'r ap am roi gwybod i aelod o staff os ydynt yn cael rhybudd eu bod wedi dod i gysylltiad agos â rhywun sydd â symptomau.

Os bydd dysgwr yn cael hysbysiad gan yr ap, dylai roi gwybod i oedolyn dibynadwy – aelod o staff yr ysgol fel arfer. Dylai'r ysgol ddilyn ei gweithdrefnau COVID-19 yn yr un modd â phe bai'r dysgwr hwnnw wedi bod yn bresennol yn yr un dosbarth â dysgwr a oedd wedi dangos symptomau.

Nid oes angen i ysgolion ddiweddarau polisïau ar ddefnyddio ffonau symudol.

Brechu

Yng Nghymru, rydym yn gweithio i amserlen flaenoriaeth y Cydbwyllgor ar Frechu ac Imiwneiddio (JCVI). Y JCVI yw'r corff arbenigol sy'n cynghori pedair llywodraeth y DU, ac mae'r amserlen flaenoriaethu brechu yr ydym yn gweithio iddi yr un fath â'r amserlen ar gyfer Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon.

Ceir gwybodaeth pellach a diweddariadau am ein strategaeth brechu **yma**.

Gweithrediadau ysgol

Presenoldeb yn ystod y cyfnod hwn

Mae'r Coleg Brenhinol Pediatreg ac Iechyd Plant wedi cyhoeddi canllawiau sy'n nodi mai ychydig iawn o blant sy'n hynod fregus yn glinigol ac o ganlyniad nid yw'n ofynnol i lawer o'r plant a gynghorwyd yn flaenrol i warchod i wneud hynny

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lloliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

bellach. Pan fydd rhiant/gofalwr yn dymuno i'w plentyn fynychu'r ysgol, dylid rhoi trefniadau ar waith i gefnogi presenoldeb ac fe ddylai'r wybodaeth berthnasol gael ei blethu mewn i asesiadau risg.

Dylai ysgolion a lleoliadau gadw cofnod o bresenoldeb a dylai teuluoedd hysbysu eu hysgol os nad yw eu plentyn yn gallu mynychu ac esbonio'r rheswm am hyn i alluogi'r ysgol i gofnodi presenoldeb yn gywir.

Mewn llawer o achosion bydd y pryderon yn ymwneud â gwendidau iechyd, megis pan fydd plentyn neu aelod o'r teulu yn y cartref neu teulu ehangach sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol. Yn yr amgylchiadau hyn dylai ysgolion ac awdurdodau lleol weithio gyda'r teulu i gefnogi dysgwyr i gael mynediad i'r cwricwlwm a lleihau'r amharu ar addysg y dysgwyr. Os nad yw'r dysgwyr yn medru mynychu safle'r ysgol oherwydd hunan ynysu mae'n hanfodol bod yr ysgol yn parhau i ymgysylltu o bell yn gyson gyda'r dysgwyr. Efallai y bydd **canllawiau dysgu Llywodraeth Cymru** yn ddefnyddiol i gefnogi hyn.

Ni chosbir absenoldeb cymeradwyo ac efallai yr hoffai ysgolion ddefnyddio cynllun pwrpasol i gefnogi'r trefniant hwn ar y cyfle cyntaf.

Rydym yn cydnabod y bydd gan rai teuluoedd fwy o bryder ynghylch presenoldeb plant yn yr ysgol yn ystod yr amser hwn o ansicrwydd ynghylch risgiau COVID-19. Dylid bod ymgysylltu parhaus gyda'r teulu er mwyn i ysgolion, lleoliadau ac awdurdodau lleol ddeall unrhyw rwystrau i ddysgwyr allu dychwelyd i'r ysgol ac adnabod unrhyw gefnogaeth ychwanegol all fod angen i alluogi dychwelyd yn llawn i'r lleoliad addysg mor fuan â phosib. Dylai'r ysgol ymdrin ag unrhyw bryderon am ymgysylltiad neu les dysgwyr ar unwaith. Dylai pryderon ond cael eu trosglwyddo i'r Gwasanaeth Lles Addysg ar ôl i'r ysgol wneud pob ymdrech i ymgysylltu gyda'r teulu. Yn ystod yr amser hwn mae cydweithio rhwng asiantaethau yn hollbwysig ac os oes gan yr ysgol unrhyw bryderon am niwed, esgeulustod neu gam-drin dylai adrodd hyn i'r Unigolyn Diogelu Penodedig a fydd yn cydweithio gyda gwasanaethau plant ac asiantaethau eraill yn ôl yr angen.

Yn dilyn ymgynghoriad, mae Llywodraeth Cymru wedi dirymu Rheoliadau Perfformiad Ysgol a Thargedau Absenoldeb (Cymru) 2011 (a ddaeth i rym o 7 Awst 2020 ymlaen). O ganlyniad, nid yw'n ofynnol i ysgolion osod targedau ar

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

gyfer y blynyddoedd i ddod nac adrodd ar y rhai a bennwyd yn flaenorol ar gyfer 2019 i 2020 ymlaen. Fodd bynnag, bydd y gwaith o gasglu data presenoldeb blynyddol yn parhau.

O dan yr amgylchiadau presennol mae Llywodraeth Cymru o'r farn na fyddai mesurau cosbol, gan gynnwys dirwyon, yn fesurau priodol i'w cymryd oni bai bod awdurdodau o'r farn bod angen dilyn nifer fach o achosion yn ymwneud ag absenoldeb parhaus, nad ydynt yn gysylltiedig â phandemig Covid-19; ac mae pryderon ynghylch lles y plentyn, neu bod ymdrechion helaeth i geisio ail-yngysylltu â'r teulu gan yr ysgol a/neu'r Gwasanaeth Lles Addysg. Mewn achosion o'r fath dylai awdurdodau ddilyn y canllawiau a nodir yn y **Fframwaith Presenoldeb ar gyfer Cymru Gyfan**.

Dylai ysgolion gofnodi presenoldeb ac absenoldeb yn unol â'r codau canlynol. Mae canllawiau ynghylch pryd y dylid eu defnyddio yn dilyn y crynodeb.

Pa god dylid ei ddefnyddio?

Cod	Ystyr	Categori ystadegol
/	Yn bresennol yn yr ysgol yn y bore	Yn bresennol
\	Yn bresennol yn yr ysgol yn y prynhawn	Yn bresennol
[Dysgu o bell oherwydd COVID-19.	Dim rhaid bod yn bresennol
;	Salwch oherwydd COVID-19.	Absenoldeb awdurdodedig
Y	Absenoldeb dan gyfarwyddyd yr ysgol oherwydd COVID-19 (gan	Dim rhaid bod yn bresennol

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-llleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Cod	Ystyr	Categori ystadegol
	gynnwys dysgu o bell).	
Mae'r holl godau eraill yn berthnasol yn unol â'r canllawiau ar bresenoldeb mewn ysgolion:	Canllawiau ar godau presenoldeb yn yr ysgol	

Λ (cod ar gyfer dysgwyr sy'n bresennol)

Dylid cofnodi bod yr holl blant a ddisgwylir ar gyfer y diwrnod hwnnw neu sydd mewn grŵp blaenoriaeth (plant gweithwyr hanfodol a phlant agored i niwed) yn bresennol / \ wrth gyrraedd yr ysgol neu'r lleoliad.

[(cod dros dro ar gyfer dysgu o bell oherwydd COVID-19)

Mae hyn yn cynnwys dysgwyr unigol nad ydynt yn gallu dod i'r ysgol am resymau y mae'r ysgol yn eu deall ac wedi cytuno arnynt. Dylid eu cofnodi fel **cod [**.

Bydd y cod hwn yn berthnasol i ddysgwyr sy'n hunanynysu am resymau cysylltiedig â COVID-19 fel y nodir yn adran ataliol y canllawiau hyn. Mae hyn yn cynnwys dysgwyr sydd â symptomau COVID-19; dysgwyr o'r un aelwyd â rhywun sydd â symptomau neu'n achos positif; neu ddysgwyr sydd wedi dod i gysylltiad â rhywun sydd wedi cael canlyniad positif am COVID-19, ac wedi cael ei hysbysu o hynny drwy'r gwasanaeth Profi, Olrhain, Diogelu. Ni ddylid defnyddio'r cod hwn ar gyfer grwpiau o ddysgwyr y mae'r ysgol wedi rhoi cyfarwyddyd iddynt beidio â dod i mewn. Yn yr amgylchiadau hyn, dylid defnyddio cod Y.

Gallai'r cod hwn gael ei ddefnyddio ar gyfer dysgwyr sydd â rhesymau meddygol neu iechyd sy'n eu hatal rhag dod i mewn yn gorfforol, neu efallai fod ganddynt

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

amgylchiadau eithriadol fel cyfrifoldebau gofalu. Byddai hyn hefyd yn berthnasol pe bai llythyr gan Brif Swyddog Meddygol Cymru wedi argymhell bod dysgwyr eithriadol o agored i niwed yn glinigol yn gwarchod.

Ni ddylid defnyddio'r cod hwn os yw'r dysgwr yn sâl a bod ganddo achos a gadarnhawyd o COVID-19. Yn yr achosion hyn, dylid defnyddio'r cod ;

Rhaid i ysgolion ymgysylltu â rhieni/gofalwyr i ddeall pam nad yw'r dysgwyr yn bresennol a sicrhau nad oes unrhyw bryderon ynghylch lles dysgwyr neu ddewisiadau cefnogaeth eraill y gellid eu trefnu er mwyn iddynt allu bod yn bresennol. Dylai'r ysgol neu'r lleoliad, a'r awdurdod lleol pan fo'n berthnasol, fynd ar drywydd unrhyw bryderon. Dylai'r ysgol adolygu'r sefyllfa gyda'r dysgwr a'r rhieni/gofalwyr yn rheolaidd er mwyn osgoi unrhyw absenoldeb hir.

Bydd y cod dros dro yn cael ei ddefnyddio i ddadansoddi ein casgliad data wythnosol anffurfiol ond bydd [yn cael ei fapio i'r cod X ar gyfer casgliadau presenoldeb cynradd ac uwchradd statudol ac at ddibenion ystadegol.

; (cod ar gyfer achos a gadarnhawyd o COVID-19)

Dylid defnyddio cod ; os yw'r dysgwr wedi cael gwybod bod ganddo achos a gadarnhawyd o COVID-19. Ni fyddai hyn yn berthnasol oni bai fod ganddo ganlyniad prawf positif a bod yr ysgol wedi cael gwybod yn unol â hynny.

Mae'r cod dros dro ; at ddefnydd yr ysgol yn unig a dylai ysgolion atgoffa holl ddefnyddwyr SIMS o'u dyletswydd cyfrinachedd. Ni fydd y cod yn cael ei ddefnyddio i ddadansoddi proses casglu data wythnosol anffurfiol Llywodraeth Cymru ond bydd ; yn cael ei fapio i'r cod I.

Y (cod ar gyfer absenoldeb dan gyfarwyddyd yr ysgol)

Dylid defnyddio cod Y ar gyfer absenoldeb dan gyfarwyddyd yr ysgol, yn hytrach nag ar gyfer unigolion o dan god [, a bydd hefyd yn cynnwys dysgu o bell. Bydd hyn yn digwydd pan fydd yr ysgol yn nodi bod angen i ddysgwyr hunanynysu oherwydd bod achos wedi'i gadarnhau yn yr ysgol. Dylid defnyddio cod Y hefyd

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

os bydd yr ysgol yn cau'n rhannol neu'n gyfan gwbl oherwydd COVID-19; mae hyn yn cynnwys pan nad oes gan yr ysgol ddigon o staff, neu pan fydd ysgol wedi cau oherwydd cyfyngiadau symud. Dylid defnyddio'r cod hwn hefyd i amrywio amseroedd dechrau pan nad yw'n ofynnol i ddysgwyr fod yn gorfforol bresennol yn yr ysgol. Ni ddylid defnyddio'r cod hwn ar gyfer diwrnodau HMS, y dylid eu cofnodi fel cod #.

Defnyddio codau absenoldeb awdurdodedig a phresenoldeb eraill

Yn unol â'n canllawiau ar godau presenoldeb ysgolion, bydd gwyliau teulu y mae'r pennaeth wedi cytuno arno a'i awdurdodi yn cael ei godio fel H, a bydd gwyliau estynedig y cytunwyd arno yn cael ei godio fel F. Bydd gwyliau teulu nad yw'r pennaeth wedi cytuno arno, neu sy'n hirach na'r hyn a gytunwyd, yn cael ei godio fel G. Ar ôl dychwelyd o'r gwyliau bydd **gofyn i rai teuluoedd hunanynysu os ydynt wedi teithio o wlad nad yw wedi'i heithrio**. Dylid cofnodi'r cyfnod hwn o hunanynysu yn unol â'r cod a ddefnyddir ar gyfer gwyliau'r teulu.

Pan fydd codau absenoldeb awdurdodedig a phresenoldeb penodol eraill yn fwy priodol, dylai ysgolion ddefnyddio'r rhain yn yr un modd ag arfer.

Gweithwyr hanfodol

Bydd angen parhau i gynnig darpariaeth i blant gweithwyr hanfodol allu mynychu ysgol/lleoliad o drydydd diwrnod ysgol cau ysgol/lleoliad oherwydd prinder staff o ganlyniad i achosion coronafeirws/anghenion hunanynysu.

Mae rhestr o'r rhieni/gofalwyr hynny a nodwyd fel gweithwyr hanfodol wedi cael ei chyhoeddi fel rhan o'r **canllawiau ar adnabod plant gweithwyr hanfodol**.

Rydym wedi cryfhau'r dyletswyddau ar gyfer awdurdodau lleol sy'n darparu ar gyfer plant gweithwyr hanfodol a dysgwyr agored i niwed gyda **Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020**. Rhaid i awdurdodau lleol a pherchnogion ysgolion annibynnol roi sylw i'r rhestr pan

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

fyddant yn penderfynu pwy sy'n weithiwr hanfodol. Mae'r trefniadau hyn yn ymestyn i blant 3 oed a fyddai wedi cael lle mewn addysg ym mis Ionawr 2021.

Wrth benderfynu pwy sy'n weithiwr hanfodol, dylai awdurdodau lleol a pherchnogion ysgolion annibynnol ystyried y mathau o gyflogaeth a'r effeithiau cysylltiedig yn eu hardal. Dylai ysgolion a lleoliadau siarad â rhieni/gofalwyr i weld a yw eu gwaith yn hanfodol i'r ymateb i COVID-19.

Yn ôl y gyfraith, dim ond un rhiant/gofalwr sydd angen bod yn weithiwr hanfodol er mwyn bod yn gymwys i gael y ddarpariaeth. Er bod gan y plentyn hawl i gael lle, fodd bynnag, nid oes gwarant ohono.

Dysgwyr agored i niwed

Bydd angen parhau i gynnig darpariaeth i ddysgwyr agored i niwed allu mynychu ysgol/lleoliad o drydydd diwrnod ysgol cau ysgol/lleoliad oherwydd prinder staff o ganlyniad i achosion coronafeirws/anghenion hunanynysu.

Caiff rhieni/gofalwyr plant a phobl ifanc agored i niwed eu hannog yn gryf i dderbyn y lle. Os nad yw dysgwyr agored i niwed yn dod i mewn, dylai ysgolion wneud y canlynol:

- gweithio gyda'r awdurdod lleol a'r gweithiwr cymdeithasol (lle bo hynny'n berthnasol) i gysylltu â'r rhiant/gofalwr ynghylch y rheswm dros absenoldeb, gan drafod pryderon yr ysgol drwy ddefnyddio canllawiau ategol sy'n ystyried amgylchiadau'r plentyn a'i fuddion pennaf
- gweithio gyda'r awdurdod lleol, y gweithiwr cymdeithasol (lle bo hynny'n berthnasol) a phartneriaid perthnasol eraill i annog y plentyn neu'r person ifanc i fynychu darpariaeth addysgol, yn enwedig os yw'r gweithiwr cymdeithasol yn cytuno y byddai presenoldeb y plentyn neu'r person ifanc yn briodol

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Gweithlu'r ysgol

Mae'n hanfodol bod gan staff hyder bod gan yr ysgol/lleoliad drefniadau addas yn eu lle i sicrhau diogelwch pawb sy'n dysgu, gweithio ac ymweld â'r safle.

Dylai arweinwyr ysgolion egluro i'r staff pa fesurau y mae'r ysgol wedi'u rhoi ar waith i leihau'r risgiau. Rydym yn rhagweld y bydd glynu wrth y mesurau yn y canllawiau hyn yn rhoi'r sicrwydd angenrheidiol i staff fynd i'r ysgol.

Os yw staff yn bryderus, gan gynnwys y rheini a allai fod yn agored i niwed yn glinigol neu sy'n credu y gallent wynebu risg uwch o ganlyniad i'r coronafeirws, rydym yn argymhell bod arweinwyr ysgolion yn trafod unrhyw bryderon sydd gan unigolion am eu hamgylchiadau penodol ac yn rhoi sicrwydd i staff am y mesurau diogelu sydd ar waith.

Staff sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol

Dylai staff y nodwyd eu bod yn eithriadol o agored i niwed yn glinigol ddilyn y **canllawiau** a gyhoeddwyd. Rhoddwyd y cyngor gwarchod ar gyfer rheini sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol yn cael ei roi ar saib ar 31 Mawrth. O 1 Ebrill mae holl aelodau staff sy'n arbennig o agored i niwed yn glinigol wedi gallu dychwelyd i'w gwaith. Dylai staff siarad â'u cyflogwyr am sut byddant yn cael eu cefnogi wrth ddychwelyd i'w gwaith. Dylai ysgolion barhau i dalu staff sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol ar eu telerau arferol.

Gall y rheini sy'n byw gyda rhywun sy'n eithriadol o agored i niwed yn glinigol barhau i fynd i'r gwaith lle nad oes modd gweithio gartref.

Staff sydd mewn mwy o berygl

Gall staff sydd mewn **mwy o berygl** barhau i fynd i'r ysgol. Dylent ddilyn y mesurau lliniaru i leihau'r risg o drosglwyddo'r haint a dylent gael asesiad unigol yn y gweithle.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Mae hyn yn cynnwys cymryd gofal arbennig i sicrhau hylendid anadlol a dwylo da, lleihau cyswllt a chadw pellter corfforol yn unol â'r darpariaethau a nodir yn adran 'atal' y canllawiau hyn. Yn ddelfrydol, mae hyn yn golygu y dylai oedolion gadw pellter o ddau fetr oddi wrth bobl eraill a, lle nad yw hyn yn bosibl, dylid osgoi cyswllt wyneb yn wyneb a lleihau'r amser sy'n cael ei dreulio o fewn ddau fetr i bobl eraill. Er bod y risg o drosglwyddo rhwng plant ifanc ac oedolion yn debygol o fod yn isel, dylai oedolion barhau i ofalu eu bod yn cadw pellter corfforol oddi wrth oedolion eraill, gan gynnwys plant hŷn a'r glasoed.

Gall pobl sy'n byw gyda'r rheini sydd **mewn mwy o berygl** fynd i'r gweithle ond dylent sicrhau eu bod yn cynnal arferion da o ran atal yn y gweithle ac yn y cartref.

Staff sy'n feichiog

Dylai staff weithio gartref os oes modd. Os nad oes modd gweithio gartref, dylai staff beichiog a'u cyflogwyr ddilyn y cyngor yn **COVID-19: cyngor i weithwyr beichiog**.

Mae menywod beichiog yn y categori risg uwch ac fe'u cynghorir yn gyffredinol i ddilyn y cyngor uchod, sy'n berthnasol i'r holl staff mewn ysgolion, a'r cyngor i'r cyhoedd, ond gan fod yn ymwybodol eu bod yn wynebu mwy o risg wrth wneud hynny. Dylai pob menyw feichiog gymryd gofal arbennig i olchi dwylo'n drylwyr yn aml a glanhau manau sy'n cael eu cyffwrdd yn aml yn eu cartref neu eu man gwaith, yn ogystal â dilyn y mesurau a nodir yn adran system reoli'r canllawiau hyn i leihau'r risg o drosglwyddo'r haint. Ar gyfer brechu, diweddarodd y Cydbwyllgor ar Imiwneiddio a Brechu (JCVI) eu canllawiau ar 16 Ebrill 2021, gan nodi y dylid cynnig y brechlyn COVID-19 i bob dynes feichiog, yn seiliedig ar oedran a risg glinigol, fel rhan o gyflwyno'r brechlun ledled y DU.

Dylai asesiad risg cyflogwr o'r gweithle eisoes ystyried unrhyw risgiau i weithwyr benywaidd o oedran geni plant ac, yn benodol, risgiau i famau newydd a beichiog (e.e., yn sgil amodau gwaith, neu ddefnyddio cyfryngau ffisegol, cemegol neu fiolegol). Rhaid i unrhyw risgiau a nodir gael eu cynnwys a'u rheoli fel rhan o asesiad risg cyffredinol y gweithle. Fel rhan o'u hasesiad risg, dylai cyflogwyr ystyried a fyddai'n briodol addasu dyletswyddau a/neu hwyluso

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

gweithio gartref er mwyn lliniaru risgiau.

Os bydd ysgol yn cael gwybod bod gweithiwr yn feichiog, yn bwydo ar y fron, neu wedi rhoi genedigaeth yn ystod y chwe mis diwethaf, dylai'r cyflogwr wirio asesiad risg y gweithle i weld a oes unrhyw risgiau newydd wedi codi. Os bydd risgiau'n cael eu nodi yn ystod y beichiogrwydd, yn y chwe mis cyntaf ar ôl geni'r babi, neu os yw'r gweithiwr yn dal i fwydo ar y fron, rhaid i'r cyflogwr gymryd camau synhwyrol priodol i'w lleihau, eu dileu neu eu rheoli.

Er ei bod yn ddyletswydd gyfreithiol ar gyflogwyr i adolygu risgiau cyffredinol yn y gweithle yn rheolaidd, nid oes gofyniad i gynnal asesiad risg penodol ar wahân ar gyfer mamau newydd a mamau beichiog o reidrwydd. Fodd bynnag, gall asesiad helpu i nodi unrhyw gamau ychwanegol y mae angen eu cymryd i liniaru risgiau.

Dylai cyflogwyr fod yn ymwybodol y gallai menywod beichiog sy'n feichiog o 28 wythnos ymlaen, neu sydd â chyflyrau iechyd isorweddol yn ystod unrhyw gyfnod beichiogrwydd, fod mewn mwy o berygl o salwch difrifol yn sgil COVID-19. Y rheswm am hyn yw – er nad yw menywod beichiog yn ystod unrhyw gyfnod beichiogrwydd mewn mwy o berygl o ddal y feirws nag unrhyw berson arall nad yw'n feichiog ac sydd mewn iechyd tebyg – mae'r menywod hynny sy'n feichiog o 28 wythnos ymlaen mewn mwy o berygl o fynd yn ddifrifol wael ac o enedigaeth cyn-tymor, pe baent yn dal COVID-19.

Mae hyn hefyd yn wir ar gyfer menywod beichiog sydd â chyflyrau iechyd isorweddol sy'n eu rhoi mewn mwy o berygl o salwch difrifol yn sgil COVID-19 (gweler y canllawiau diweddaraf [Coronafeirws \(COVID-19\): cyngor i weithwyr beichiog](#) ar GOV.UK).

Staff a allai fod mewn mwy o berygl o COVID-19 fel arall

Efallai y bydd rhai pobl â nodweddion penodol yn wynebu risg gymharol uwch o COVID-19. Dylai'r aelodau hyn o staff weithio gartref lle bo hynny'n bosibl, ond pan nad oes modd gwneud hynny, gall y staff fynd i'r ysgol ar yr amod bod y system reoli a nodir yn y canllawiau hyn ar waith. Mae'r rhesymau dros y gwahaniaethau'n gymhleth ac mae ymchwil barhaus yn cael ei wneud i ddeall a

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

dehongli'r canfyddiadau hyn ar gyfer unigolion yn y dyfodol. Mae rhagor o wybodaeth ar gael [yma](#).

Gall pobl sy'n byw gyda'r rheini a allai fod mewn risg gymharol uwch o COVID-19 fynd i'r gweithle lle nad oes modd gweithio gartref, ond dylent barhau i lynu wrth y mesurau lliniaru ac atal.

Dylai staff fod â hyder i drafod eu diogelwch yn y gwaith ac unrhyw bryderon sydd ganddynt gyda'u rheolwr llinell ac ystyried y camau cywir i liniaru a rheoli'r risg honno a sicrhau bod staff mor ddiogel â phosibl.

Bydd ysgolion a lleoliadau am ystyried ceisio cyngor gan gynghorwyr iechyd a diogelwch yr awdurdod lleol ynglŷn â'i broses asesu risg straen. Efallai y bydd staff hefyd am ystyried yr angen am asesiad risg straen unigol, gan fod nifer o ffactorau'n ystyriaethau pwysig mewn perthynas â lles staff. Mae'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch yn darparu [asesiad risg straen](#) generig i'w ddefnyddio.

Cefnogi staff

Dylai cyrff llywodraethu ac arweinwyr ysgolion ystyried lles a chydbwysedd bywyd a gwaith staff (gan gynnwys y pennaeth). Dylai ysgolion a lleoliadau sicrhau eu bod wedi egluro'r mesurau maent yn bwriadu eu rhoi ar waith i'r holl staff, a chynnwys yr holl staff yn y broses honno.

Mae gan bob cyflogwr ddyletswydd i ofalu am ei weithwyr, ac mae hyn yn ymestyn i'w hiechyd meddwl. Mae gan ysgolion a lleoliadau eisoes fecanweithiau i gefnogi lles staff a bydd y rhain yn arbennig o bwysig, oherwydd efallai y bydd rhai staff yn bryderus iawn ynghylch mynd i'r ysgol. Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth ychwanegol ar gyfer lles dysgwyr a staff yn y sefyllfa bresennol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Defnyddio staff

Efallai y bydd angen i ysgolion a lleoliadau newid y ffordd y maent yn defnyddio eu staff, a defnyddio staff presennol yn fwy hyblyg. Dylai rheolwyr drafod a chytuno ar unrhyw newidiadau i rolau staff â'r unigolion. Fodd bynnag, ni ddylai'r hyblygrwydd hwn arwain at weld unigolion yn gweithredu y tu hwnt i gwmpas eu rôl. Dylai rheolwyr drafod a chytuno ar unrhyw newidiadau i rolau staff gydag unigolion. Wrth gynllunio, mae'n bwysig osgoi unrhyw gynnydd diangen mewn llwyth gwaith na ellir ei reoli. Rhaid gwneud pob ymdrech i sicrhau bod dosbarthiadau a rolau mewn ystafelloedd dosbarth yn gweithredu ar eu llinell sylfaen staff arferol er gwaethaf absenoldebau.

Ar ôl edrych ar yr holl opsiynau uniongyrchol sydd ar gael, os oes gennych bryderon o hyd am eich capasiti o ran staff, rydym yn argymhell y dylid trafod gyda'r awdurdod lleol.

Mae'n bwysig bod y gwaith cynllunio'n cynnwys yr angen i beidio â chynyddu pwysau'r llwyth gwaith yn ormodol ac yn ddiangen. Gallai hyn gynnwys adolygu'r arferion presennol yn hyn o beth.

Gall athrawon cyflenwi a gweithwyr dros dro eraill yn gallu symud rhwng ysgolion lle bo hynny'n angenrheidiol. Bydd disgwyl i staff cyflenwi ac ymwelwyr, fel athrawon peripatetig, gydymffurfio â threfniadau'r ysgol ar gyfer rheoli a lleihau risg. Dylai ysgolion sicrhau bod yr holl staff dros dro yn cael mynediad at yr wybodaeth am y trefniadau diogelwch sydd ar waith cyn gynted â phosibl ar ôl cadarnhau'r trefniant.

Er mwyn lleihau nifer y staff dros dro sy'n dod i mewn i adeiladau'r ysgol, a sicrhau'r gwerth gorau, dylai ysgolion anelu at ddefnyddio aseiniadau hirach gyda staff cyflenwi, a chytuno ar isafswm oriau yn ystod y flwyddyn academaidd.

Diogelu

Rhaid i ysgolion barhau i ystyried y canllawiau diogelu statudol ar [gadw dysgwyr yn ddiogel](#) yn yr ysgol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Dylai ysgolion adolygu eu polisi amddiffyn plant (dan arweiniad eu harweinydd diogelu dynodedig) i adlewyrchu'r newid i addysg o bell ar gyfer y rhan fwyaf o ddysgwyr.

Ni ddylid newid trefniadau diogelu amlasiantaeth lleol, sy'n dal yn gyfrifoldeb i'r tri phartner diogelu. Rydym yn disgwyl i bob partner diogelu lleol fod yn wyliadwrus ac yn ymatebol i bob bygythiad i ddiogelwch, a sicrhau bod plant a phobl ifanc agored i niwed yn ddiogel – yn enwedig gan y bydd mwy o blant a phobl ifanc yn dysgu o bell.

Arlwyo a phrydau ysgol am ddim

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i sicrhau bod cyllid ar gael i awdurdodau lleol fel y gallant ddarparu darpariaeth prydau ysgol am ddim i ddysgwyr cymwys sydd ddim yn mynychu safle'r ysgol ar hyn o bryd os ydynt yn hunanynysu oherwydd COVID-19.

Bydd Llywodraeth Cymru yn darparu £19.50 yr wythnos (£3.90 fesul diwrnod) fesul dysgwr er mwyn i awdurdodau lleol allu parhau i ddarparu ar gyfer dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, ond nad ydynt yn gallu bod yn bresennol oherwydd COVID 19 (h.y. os ydynt yn hunanynysu). Gall awdurdodau lleol ddewis pa ddull darparu yw'r mwyaf addas i anghenion eu cymunedau (mae'r dewisiadau'n cynnwys parseli bwyd, talebau archfarchnadoedd neu daliadau uniongyrchol i gyfrifon banc rhieni/gofalwyr) ac rydym yn annog awdurdodau lleol i ystyried gweithredu nifer o systemau ar y cyd er mwyn sicrhau bod modd diwallu anghenion y teuluoedd mwyaf agored i niwed.

Bydd awdurdodau leol yn gallu hawlio gan gronfa caledi COVID-19 Llywodraeth Cymru am gostau ychwanegol cysylltiedig â dysgwyr sy'n cael prydau ysgol am ddim ac sy'n hunanynysu.

Mae'r cyllid sydd ar gael yn seiliedig ar y dybiaeth y bydd awdurdodau lleol, lle bo hynny'n bosibl, yn talu'r £2.50 cyntaf o unrhyw gostau a wynebir y diwrnod, fesul dysgwr (£12.50 yr wythnos), gyda Llywodraeth Cymru yn talu costau sy'n fwy na'r swm hwn hyd at uchafswm o £1.40 y diwrnod fesul dysgwr, neu £7.00

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

yr wythnos. Caiff awdurdodau lleol eu hatgoffa i ofalu na roddir cyllid dwbl.

Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol y bydd gan awdurdodau lleol gostau sefydlog sy'n gysylltiedig â darparu prydau ysgol am ddim. Ar y sail hon, mae Llywodraeth Cymru yn derbyn bod y rhan fwyaf o'r cyllidebau ar gyfer prydau ysgol am ddim yn debygol o fod wedi'u hymrwymo. Yn yr achosion hyn, efallai y bydd yr awdurdod lleol yn ei chael yn anodd bodloni ein disgwyliad, sef y bydd yn talu'r £2.50 cyntaf o unrhyw gostau a wynebwr y diwrnod, fesul dysgwr. Yn yr achosion hyn, byddem yn disgwyl i awdurdodau lleol ymchwilio i weld a oes arbedion wedi'u gwneud yng nghyllidebau arlwy ysgolion. Os nad yw hyn yn bosibl, a lle gall awdurdodau lleol ddangos nad oes modd gwrthbwysu'r gyllideb ymhellach, byddwn yn gwneud eithriadau rhesymol ac yn talu dros £1.40 y dysgwr, y diwrnod. Caiff awdurdodau lleol eu hatgoffa y bydd angen iddynt ddangos bod y trefniadau a sefydlwyd ganddynt ar gyfer darparu prydau ysgol am ddim yn cynrychioli'r gwerth gorau posibl am arian, gan ystyried unrhyw gyfyngiadau iechyd a diogelwch.

Darpariaeth arlwyo ar gyfer plant sy'n mynd i'r ysgol

Disgwyliad Llywodraeth Cymru yw y bydd darpariaeth arlwyo ysgolion/ awdurdodau lleol yn dychwelyd i drefniadau cyn COVID-19, oni bai bod amgylchiadau a allai atal hyn. Dylai dysgwyr sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, neu sy'n cael eu hamddiffyn wrth bontio, gael pryd o fwyd am ddim bob dydd y byddant yn bresennol. Bydd disgwyl i ddysgwyr eraill dalu am eu prydau o hyd.

Lle mae plant o deuluoedd sydd wedi derbyn darpariaeth prydau ysgol am ddim yn cael eu hanfon i'r ysgol dro ar ôl tro heb ginio, lle mae rhieni/gwarchodwyr wedi cael eu gofyn i ddarparu cinio gan nad yw cyfleusterau arlwyo eto yn weithredol, bydd angen i ysgolion ystyried os yw hyn oherwydd materion sylfaenol llesiant y plentyn, a chymryd camau pwrpasol.

Deietau arbennig

Os ydych wedi dewis darparu gwasanaeth arlwyo mewn ysgolion neu os ydych

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

yn dosbarthu bwyd i ddisgyblion bydd angen i chi sicrhau bod darpariaeth ar gyfer disgyblion â dietau neu alergeddau arbennig. Mae angen cymryd gofal i wirio gyda theuluoedd a oes gan unrhyw ddisgyblion alergeddau neu ddeietau arbennig cyn bod bwyd yn cael ei roi iddynt.

Cydymffurfio â “Rheoliadau Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Safonau a Gofynion Maeth) (Cymru) 2013”

Cydnabyddir y gall cydymffurfio â'r Rheoliadau Bwyta'n Iach mewn Ysgolion achosi heriau cynyddol yn yr amgylchiadau eithriadol hyn. Yr argymhelliad o dan yr amgylchiadau hyn fyddai gwneud pob ymdrech i sicrhau bod y bwyd a ddarperir i ddisgyblion mor iach a maethlon â phosibl, o fewn cyfyngiadau cyfredol y cadwyni cyflenwi lleol a chenedlaethol.

Brecwast am ddim mewn ysgolion cynradd

Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl bod clybiau brecwast yn gweithredu fel arfer, oni bai y byddai'n afresymol iddynt wneud hynny. Fe atgoffir awdurdodau lleol bod y dyletswydd cyfreithiol i wneud hyn dal i fod yn berthnasol. Lle bu awdurdod lleol yn rhedeg cynllun brecwast ysgol am ddim cyn pandemig COVID-19, mae'r dyletswydd gyfreithiol i ddarparu brecwast ysgol am ddim ar ddechrau'r tymor ysgol newydd (adran 88 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgol (Cymru) 2013) yn parhau yn ddigyfnewid. Mae Llywodraeth Cymru wedi cynhyrchu [canllawiau](#) ar ddarparu brecwastau am ddim mewn ysgolion cynradd.

Ystadau

Dylid adolygu cynlluniau rheoli diogelwch tân a'u gwirio yn unol â newidiadau gweithredol.

Dylai ysgolion wirio'r canlynol:

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

- bod pob drws tân yn weithredol bob amser
- bod y system larwm tân a'r goleuadau argyfwng wedi'u profi a'u bod yn gwbl weithredol

Dylech gynnal ymarferion argyfwng yn ôl yr arfer (gan gadw pellter corfforol a glynu at fesurau diogelwch eraill fel sy'n briodol).

Dylech wneud addasiadau i'ch dril tân er mwyn gallu cadw pellter corfforol fel sy'n briodol. Cyfeiriwch at gyngor ar ddiogelwch tân mewn adeiladau ysgol newydd a rhai sydd eisoes yn bodoli.

Cludiant ysgol

Awdurdodau lleol sydd yn gyfrifol am weithredu'r adran hon o'r canllawiau, gan weithio gyda'r gweithredwyr y maent yn contractio â hwy i sicrhau bod y mesurau angenrheidiol yn cael eu rhoi ar waith yn unol ag asesiadau risg (a ddylai gynnwys ymgynghori priodol ag undebau llafur a staff). Mae rôl gan rhieni/gofalwyr a staff oll i'w chwarae i addysgu plant a phobl ifanc am ymddygiad derbyniol ar drafnidiaeth ysgol a chyhoeddus.

Mae'r **canllaw hwn wedi'i lywio gan gyngor gwyddonol** yr Is-grŵp Cynghori Technegol ar gyfer Plant ac Addysg, a chyda chyngor gan lechyd Cyhoeddus Cymru.

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol asesu anghenion teithio dysgwyr sydd o dan 19 oed yn eu hardal. Mae hyn yn cynnwys y rhai y mae cyfrifoldeb statudol arnynt i ddarparu cludiant ar eu cyfer a'r rhai efallai eu bod am ddarparu cludiant dewisol ar eu cyfer wrth asesu anghenion teithio. Mae'n ofynnol hefyd i awdurdod roi sylw i:

- anghenion dysgwyr anabl a dysgwyr ag anawsterau dysgu
- unrhyw anghenion penodol dysgwyr sy'n cael eu 'gofalu amdanynt' neu a arferai gael gofal gan awdurdod lleol
- oedran y dysgwyr
- natur y llwybr y gellid yn rhesymol ddisgwyl i ddysgwyr ei ddilyn rhwng y

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

cartref a'r lleoedd lle maent yn derbyn addysg neu hyfforddiant

- y pellter tebygol y bydd y dysgwyr yn teithio rhwng y cartref a'r man lle mae'n derbyn addysg a hyfforddiant

Wrth asesu anghenion teithio dysgwyr, rhaid i awdurdodau lleol ystyried y ffaith na ddylai trefniadau teithio a wnânt o ganlyniad i'r asesiad achosi lefelau afresymol o straen, cymryd amser afresymol neu fod yn anniogel.

Mae'r adran hon yn darparu arweiniad ar roi mesurau diogelwch cymesur ar waith i leihau'r risg o drosglwyddo COVID-19 ar gludiant cartref i ysgol pwrpasol er mwyn sicrhau y gall dysgwyr fynychu'r ysgol/leoliad.

Mae'r canllaw hwn yn berthnasol i bob cludiant pwrpasol o'r cartref i'r ysgol. Wrth hyn, rydym yn golygu gwasanaethau sy'n cludo dysgwyr yn unig i deithio yn ôl ac ymlaen i'r ysgol a / neu leoliadau. Mae hyn yn cynnwys:

- gwasanaethau a gomisiynir neu a ddarperir gan awdurdodau lleol, p'un a ddarperir y gwasanaeth yn rhad ac am ddim ai peidio
- gwasanaethau a gomisiynir neu a ddarperir gan ysgolion a lleoliadau
- gwasanaethau a ddarperir gan weithredwyr trafndiaeth (llwybrau teithio masnachol) na all aelodau'r cyhoedd eu defnyddio ar yr un pryd ag y maent yn cludo dysgwyr i'r ysgol neu leoliadau

Mae cerbydau sy'n darparu cludiant i aelodau'r cyhoedd ar adegau eraill yn cael eu hystyried yn gludiant cartref i ysgol pan fyddant yn cludo plant a phobl ifanc yn unig sy'n teithio yn ôl ac ymlaen i'r ysgol a lleoliadau; mae hyn yn cynnwys tacsis a bysiau mini.

Yn ystod yr amser hwn cyn belled â'i bod yn ddiogel gwneud hynny, dylid annog rhieni / gofalwyr, staff a dysgwyr i ddefnyddio llwybrau teithio llesol. Dylid annog yn gryf cerdded a beicio, defnyddio sgwters ac olwynion ac ati. O ystyried y potensial i gyfyngiadau capasiti ar drafnidiaeth gyhoeddus effeithio ar allu dysgwyr i fynychu'r ysgol, dylid ystyried yr holl ddulliau teithio cynaliadwy a gweithredol.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Negeseuon allweddol

- Mae awdurdodau lleol yn parhau i fod o dan ddyletswydd statudol i ddarparu cludiant cartref i'r ysgol am ddim i bob dysgwr cymwys o oedran ysgol gorfodol dros bellteroedd penodol o'u canolfannau addysg (2 filltir cynradd / 3 milltir uwchradd) fel y nodir ym mesur teithio dysgwr Cymru, ac i cyhoeddi **datganiad trafndiaeth** (adran 'Trefniadau Cludiant yn ôl Disgresiwn') yn manylu ar ba gymorth teithio y byddant yn ei ddarparu i bobl ifanc dros 16 oed sy'n ddewisol.
- Dylai awdurdodau lleol, mewn cydweithrediad gydag ysgolion, lleoliadau a gweithredwyr trafndiaeth, ac yn dilyn ymgynghori â'u cynghorwyr iechyd a diogelwch ac undebau llafur, gynnal asesiad risg ar gyfer teithiau cludiant ysgol pwrpasol yn eu hardal leol sy'n ystyried y llwybrau a deithiwyd a'r defnyddwyr o'r gwasanaethau; natur y drafnidiaeth a ddefnyddir a'r cyfle i addasu a chynhwysedd trafndiaeth lleol, h.y. y cyfle i gynyddu darpariaeth. Rhaid i'r asesiad risg gael ei lofnodi gan y swyddog awdurdod lleol priodol (e.e. Pennaeth Gwasanaeth), wedi'i gynghori gan swyddogion iechyd a diogelwch, swyddogion cludo teithwyr a swyddogion perthnasol eraill a'i rannu gyda contractwyr a gweithredwyr yn unol â'r arfer arferol. Yna mae'n rhaid iddynt weithio trwy'r system reolaethau a nodir yn yr adran hon a mabwysiadu mesurau mewn ffordd sy'n mynd i'r afael â'r risg a nodwyd, sy'n addas i'r amgylchiadau lleol, ac yn caniatáu i ddysgwyr fynychu eu hysgol / lleoliad.
- Dylai disgyblion blwyddyn 7 a hŷn wisgo gorchuddion wyneb wrth deithio ar gludiant ysgol pwrpasol i ysgolion / lleoliadau uwchradd.
- Lle mae capasiti yn caniatáu, dylid cadw pellter corfforol rhwng dysgwyr, neu grwpiau o ddysgwyr, a rhwng gyrwyr / cynorthwywyr teithwyr. Lle nad yw'n bosibl, dylid rhoi mesurau eraill o'r system reolaethau a nodir isod ar waith.
- Nid oes unrhyw ofyniad i gynnal grwpiau cyswllt ar drafnidiaeth ysgol ar yr amod bod grŵp cyson o ddysgwyr yn teithio ar yr un bws bob dydd y maent yn mynychu. Dylid osgoi defnyddio cludiant ysgol pwrpasol i wasanaethu sawl ysgol lle bo hynny'n bosibl, yn enwedig rhwng clystyrau ysgolion.
- Dylai awdurdodau lleol sicrhau bod gweithredwyr yn ymwybodol o ddefnydd diogel o orchuddion wyneb, e.e. golchi dwylo cyn ac ar ôl gosod a thynnu gorchuddion wyneb, eu gwaredu neu eu storio yn ddiogel ac nad yw'r rhain

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

yn cymryd lle mesurau rheoli eraill.

Mae **asedau** ar gael mewn perthynas â chludiant pwrpasol o'r cartref i'r ysgol a allai fod yn ddefnyddiol i awdurdodau lleol, ysgolion a lleoliadau.

Ystyriaethau penodol

Gellir mabwysiadu ystod o ystyriaethau a mesurau rheoli penodol ar gyfer grwpiau penodol neu mewn ymateb i amgylchiadau penodol. Bydd y rhain i'w hystyried a'u mabwysiadu yn lleol yn dilyn asesiad risg.

Tacsis a cherbydau hurio preifat

Mae rhai dysgwyr, gan gynnwys y rhai ag anghenion cymorth ychwanegol, yn dibynnu ar deithio mewn tacsï neu gerbydau hurio preifat i deithio i ac o'r ysgol / lleoliad. Pan ddefnyddir tacsï yn unig at ddibenion cludo plant a phobl ifanc yn ôl ac ymlaen i'r ysgol, fel gyda gwasanaethau bws a choets ysgol pwrpasol, nid yw'n ofynnol i gadw pellter cymdeithasol. Fodd bynnag, argymhellir bod dysgwyr yn teithio yn y sedd gefn yn unig mewn tacsï a cherbydau hurio preifat.

Dylid ystyried yn ofalus sut y gellir darparu trefniadau trafndiaeth diogel, pwrpasol i ddysgwyr ag anghenion ychwanegol. Gallai hyn gynnwys cyflwyno protocolau glanhau, gyrru gyda'r ffenestri ar agor (pan fo hynny'n bosibl) neu ddod o hyd i gerbydau mwy i'w cludo. Dylai awdurdodau lleol ac ysgolion gysylltu â'u darparwyr llogi preifat lleol ar y mesurau y maent yn eu rhoi ar waith i amddiffyn dysgwyr, gan gynnwys ar gyfer y trefniadau ar gyfer cludo dysgwyr lluosog.

Mae **canllawiau** ar gyfer tacsï a cherbydau hurio preifat ar gael.

Pan fydd angen teithio mewn tacsï neu gerbyd hurio preifat, dylid cynghori dysgwyr i ddilyn cyngor y gyrrwr. Bydd angen mesurau glanhau a glanweithio priodol hefyd. Lle maent ar gael, ni ddylid defnyddio seddi wyneb yn wyneb.

Bydd gyrrwyr tacsï a cherbydau hurio preifat yng Nghymru yn gallu hawlio **pecyn**

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

am ddim o ddeunyddiau PPE a glanhau cerbydau o ansawdd uchel, wedi'u hariannu gan Lywodraeth Cymru. Bwriad y pecynnau yw cynyddu hyder i yrwyr a theithwyr mewn teithio diogel.

Ymweliadau addysgol

Mae ymweliadau addysgol o ansawdd uchel yn chwarae rhan bwysig i gyfoethogi addysgu a dysgu yn ogystal â chefnogi lles dysgwyr. Yn unol â llacio cyfyngiadau eraill, megis ailagor atyniadau ymwelwyr dan do ac awyr agored ac aildechrau gweithgareddau wedi'u trefnu dan do ac yn yr awyr agored, efallai y bydd ysgolion a lleoliadau am ystyried cynnal ymweliadau addysgol lle mae ymweld â lleoliadau y tu allan i ystâd yr ysgol neu leoliad yn rhan annatod o'r profiad dysgu.

Dylai ysgolion a lleoliadau sy'n dymuno cynnal ymweliadau addysgol o bob math barhau i ymgymryd â'r prosesau asesu risg arferol. Dylai'r asesiad risg hwn gynnwys trefniadau ar gyfer be fyddai'n digwydd pe bai aelod o'r grŵp (dysgwr neu aelod o staff) ddatblygu symptomau COVID-19 yn ystod yr ymweliad. Dylid lleihau amser teithio lle bynnag y bo modd. Dylai ysgolion a lleoliadau hefyd ystyried y canllawiau eraill o fewn yn y ddogfen hon, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i:

- lleihau cyswllt ag eraill dylai ysgolion a lleoliadau ofyn i weithredwyr lleoliadau sut y bydd hyn yn cael ei sicrhau
- os oes angen gwisgo gorchuddion wyneb neu dilyn unrhyw gamau rhagofalus eraill – dylai ysgolion holi gweithredwyr lleoliadau pa gamau sydd ar waith a phlethu'r rhain mewn i drefniadau'r ymweliadau
- cynnal pellter corfforol
- cynnal hylendid dwylo da

Dylent hefyd ystyried canllawiau perthnasol eraill a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- **teithio: coronafeirws**
- **lefelau rhybudd COVID-19**

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Mae cyngor pellach am ymweliadau addysgol ar gael gan Gyngorwyr Ymweliadau Addysgol awdurdodau lleol, yn ogystal â'r Panel Ymgynghorwyr Addysg Awyr Agored sydd wedi datblygu **canllawiau** a allai fod yn ddefnyddiol i ysgolion a lleoliadau sy'n ystyried cynnal ymweliadau.

Rhaid i ymweliadau gydymffurfio â'r rheoliadau a'r cyfyngiadau perthnasol sydd ar waith ar adeg yr ymweliad, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â theithio a defnyddio llety a rennir. Dylai ysgolion a lleoliadau gofio y gall cyfyngiadau ar ddefnyddio llety mewn rhannau eraill o'r DU fod yn wahanol i'r rhai yng Nghymru.

Dylai ysgolion a lleoliadau sy'n ystyried teithio o Gymru i ran arall o'r DU neu Ardal Deithio Gyffredin ehangach (Iwerddon, Ynys Manaw ac Ynysoedd y Sianel) er pwrpas ymweliad addysgol ystyried unrhyw gyfyngiadau mewn grym yng nghyrchfan eu hymweliad a dilyn unrhyw ganllawiau cysylltiedig yn ogystal â'r canllawiau yn y ddogfen hon.

Mae **canllawiau diwygiedig ar deithio rhyngwladol**, gan gynnwys gofynion cwarantîn wrth ddychwelyd i'r DU, ar gael ar ein gwefan. Byddwn yn parhau i adolygu ein cyngor.

Mae Cymdeithas Yswirwyr Prydain (ABI) wedi cynhyrchu gwybodaeth am oblygiadau yswiriant teithio yn dilyn brigiad COVID-19. Os oes gan ysgolion a lleoliadau unrhyw gwestiynau pellach am gwmpas eu hyswiriant neu os hoffent gael rhagor o sicrwydd, dylent gysylltu â'u darparwr yswiriant teithio.

Trosglwyddo o un ysgol neu leoliad i'r llall

Gall symud o un ysgol neu leoliad i'r llall fod yn amser heriol ac ansicr i ddysgwyr. Gall hyn fod yn arbennig o wir pan fydd dysgwyr yn symud o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd. Mae ysgolion a lleoliadau yn darparu ystod eang o gefnogaeth yn ystod y cyfnod hwn ac i helpu i adeiladu ymdeimlad dysgwyr o ymglymiad a pherthyn i'w lleoliad newydd.

Dylai ysgolion a lleoliadau barhau i gynnig cefnogaeth i'r dysgwyr hyn a'u teuluoedd, ond dylent ystyried sut y gallai fod angen diwygio dulliau a

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

ddefnyddiwyd yn hanesyddol i ystyried y mesurau a nodir yn y canllaw hwn. Efallai y bydd ysgolion a lleoliadau hefyd yn ystyried ystyried defnyddio dulliau amgen, gan gynnwys dulliau ar-lein, i gefnogi trosglwyddo dysgwyr. Dylid bwydo'r trefniadau ar gyfer cymorth trosglwyddo i asesiad risg yr ysgol neu'r lleoliad.

Gwisg ysgol

Mae penderfyniadau ynghylch gwisgo iwniform ysgol yn fater i gyrff llywodraethu ysgolion unigol. Fodd bynnag, rydym yn annog pob ysgol i ddychwelyd at eu polisiâu gwisg arferol gan y gall gwisg ysgol chwarae rôl werthfawr wrth gyfrannu at ethos ysgol a gosod naws briodol.

Os yw corff llywodraethu yn penderfynu llacio ei bolisi unffurf dylid cymryd agwedd sy'n ymwybodol o dlodi, sy'n cofio y gallai rhai teuluoedd ei chael hi'n anodd prynu dillad penodol neu ychwanegol. Dylid hyrwyddo'r Grant Datblygu Disgyblion: Mynediad i deuluoedd cymwys.

Atodiad A: Dull o gyfrifo a rheoli risg

Annex A: Approach to risk estimation and management¹⁰

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Mae'r hierarchaeth hon o reolaethau yn ffordd o flaenoriaethu mesurau rheoli risg ar sail pa mor effeithiol yw gwahanol fathau o reolaethau i leihau risgiau. Dylid asesu mesurau lleihau risg yn ôl y flaenoriaeth yn yr hierarchaeth; ni ddylid neidio i'r mesur rheoli hawsaf ei roi ar waith. Mae mathau o reolaethau sy'n uwch yn yr hierarchaeth yn fwy effeithiol i leihau risgiau na'r rheolaethau sy'n is yn yr hierarchaeth.

Dylai rheolaethau fod yn ymarferol i'w rhoi ar waith ac, yn ddelfrydol, dylai fod yn hawdd eu cynnal dros amser.

Mae'n hollbwysig cofio mai pur anaml y bydd hi'n bosibl dileu'r risg yn llwyr. Dylai'r cyfuniad o reolaethau a gyflwynir geisio lleihau'r risg i lefel mor isel ag sy'n rhesymol ymarferol, gan flaenoriaethu ymyriadau strwythurol ac amgylcheddol dros rai unigol.

Wrth gwrs, nid yw hyn yn golygu ystyried risgiau trosglwyddo yn unig – mae hefyd angen cydbwyso'r rhain yn erbyn risgiau o ran iechyd, lles a dysgu yn ehangach. Yn y pen draw, mae angen hyblygrwydd ar ysgolion i ymateb i'r risgiau hyn yn ôl eu gallu.

Wrth ystyried cyswllt lleihau rhyngweithio agos rhwng unigolion, byddem yn cynghori ysgolion i ystyried y canlynol:

1. Dileu: ailgynllunio'r gweithgaredd er mwyn dileu'r risg neu gael gwared arni.
2. Newid: newid y gweithgaredd am weithgaredd arall sy'n lleihau'r risg. Mae angen bod yn ofalus er mwyn osgoi cyflwyno peryglon newydd wrth newid y gweithgaredd.
3. Rheolaethau peirianyddol: cynllunio mesurau sy'n helpu i reoli neu liniaru risg.
4. Rheolaethau gweinyddol: nodi gweithdrefnau i wella diogelwch a'u rhoi ar waith.
5. Ar ôl dilyn y broses hon, dylid defnyddio cyfarpar diogelu personol pan fydd y canllawiau'n argymhell hyn.

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Evch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf. Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.
Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Ynghylch y ddogfen hon

Mae'r ddogfen hon yn gopi o'r dudalen we [Canllawiau gweithredol i ysgolion a lleoliadau](#) a lawrlwythwyd.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau.html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.

Efallai na fydd y ddogfen hon yn hollol hygyrch; darllenwch ein [datganiad hygyrchedd](#) i gael rhagor o wybodaeth.

Gwybdaeth am [hawlfraint](#).

Cafodd y ddogfen hon ei lawrlwytho o LLYW.CYMRU, efallai nad dyma'r fersiwn mwyaf diweddar.

Ewch i <https://llyw.cymru/canllawiau-gweithredol-i-ysgolion-lleoliadau-html> i weld y fersiwn ddiweddaraf.
Gwybdaeth am [hawlfraint](#).